

Nom assignatura:

Deontologia Veterinària

La producció de carn de cavall a Catalunya

Treball presentat per:

**Reguant Serarols, Anna
Ros Rodríguez, Jordi**

**Curs acadèmic 2010-2011
Gener 2011**

Índex

1. Introducció	
1.1 Motivació i estructuració del treball.....	1
1.2 història i situació de la producció de carn de cavall.....	1
2. característiques nutritives de la carn de cavall	
2.1 Rigor mortis.....	3
2.2 Característiques físiques.....	3
2.3 Característiques químiques.....	4
2.4 Percentatge de la composició de la carn de cavall.....	5
3. Races de cavalls de carn	
3.1 Informació taxonòmica del cavall.....	6
3.2 El Cavall Pirinenc Català.....	6
3.3 Cavall Hispà-Breto.....	8
3.4 Cavall Bretó Cerdà.....	9
4. Sistemes de cria a Catalunya	
4.1 Característiques de la producció extensiva.....	11
4.2 Tipus de explotacions.....	11
4.2.1 Ramat de reproductores.....	11
4.2.2 explotacions d'engreix.....	13
4.3 Aprofitament de les pastures.....	13
5. Sistemes de venda i consum de carn de cavall	
5.1 Comercialització i distribució.....	14
5.2 Consum.....	15
5.3 Carnisseries.....	16

6. Escorxadors	
6.1 Procés de sacrifici.....	17
6.1.1 Condicions abans del sacrifici.....	17
6.1.2 Atordiment.....	18
6.1.3 Determinació del grau de sensibilitat en el moment del sacrifici.....	19
6.1.4 Dessagnat.....	19
6.2 Característiques de la canal.....	20
6.3 Estadístiques de sacrifici a Catalunya.....	20
7. Legislació	
7.1 Legislació general.....	23
7.1.1 Legislació europea al respecte.....	23
7.1.2 Legislació espanyola al respecte.....	23
7.1.3 Legislació catalana al respecte.....	24
7.2 Legislació a destacar.....	25
7.2.1 Sistema d'identificació equina a Catalunya.....	25
7.2.2 Transport de cavalls.....	31
8. Entrevistes	
8.1 Entrevista a ramader d'Hispano-Bretó	35
8.2 Entrevista a ramader de Cavall Pirinenc Català.....	38
8.3 Comentari de les entrevistes.....	40
9. Enquestes:	
9.1 Enquesta i resultats.....	42
9.2. Comentari dels resultats.....	48
10. Conclusió.	
10.1 Ètica.....	50

10.2 Valoracions del treball.....	50
11. Bibliografia.....	52
11.1 Llibres	
11.2 Internet.	
12. Annexos.	
12.1 Annex I.....	53
12.2 Annex II.....	58
12.3 Annex III.....	73

1.Introducció

1.1 Motivació i estructuració del treball

El nostre treball es centra en la producció de carn de cavall a Catalunya. La raó principal per elegir aquest tema va ser que a nosaltres estem ficats dins el món del cavall i havíem sentit a parlar de la producció de carn de cavall però per nosaltres era un tema força desconegut. A més a més, Catalunya és la segona comunitat autònoma amb una major producció de carn de cavall i això també hi va contribuir.

En primer lloc, el treball està dividit en els components nutritius de la carn i les races càrniques més utilitzades a Catalunya. r. Una altra part, separada per diferents apartats on ens centrem en tota la cadena de producció que sofreix el cavall de carn: des de que es cria fins al seu consum. Aleshores, també hem dedicat un apartat en què expliquem la legislació més important del tema, ressaltant aquells més específics i recents dels cavalls com és l' identificació dels cavalls, i el transport d'aquests.

I per últim, ens interessava conèixer les opinions de la població, tan dels ramaders com dels possibles consumidors. Així que varem realitzar dues entrevistes a dos criadors de cavalls de carn i una enquesta a diferents persones.

1.2 Història i situació de la producció de carn de cavall

La carn de cavall es menja a Europa des d'edats molt antigues. En les pintures i dibuixos prehistòrics trobem gairebé sempre animals grans. Entre els animals dibuixats en varies parts de la península es troben els cavalls la qual cosa indica que aquests eren una presa molt apreciada i que el consum de la seva carn era habitual.

Més endavant, un cop el cavall es va domesticar va passar a tenir més valor com a animal viu i en moltes societats ibèriques s'explotaven els cavalls com a animals de tir, de munta,etc.

A l'edat mitjana degut a les penúries i la gana que patia Europa es desaconsellava tirar qualsevol cosa comestible i així, els reis van autoritzar, amb determinades restriccions, la venta i el consum de carn de cavall.

Els cavalls eren considerats un bé militar, i per això, es regulava el seu sacrifici, i la venda de carn estava restringida a establiments específics que, per raons sanitàries, eren de venda exclusiva. A Espanya aquesta autorització condicionada ha durat molts anys i tan els animals a sacrificar com els llocs de venda havien d'estar específicament autoritzats. Així que durant molt temps la carn d cavall a Espanya procedia majoritàriament d'animals vells i de baixes qualitats càrniques. Per aquesta raó era considerada carn de segona.

França és un dels majors consumidors actuals d'aquesta carn, es diu que el gust per aquesta carn, té com a origen a la batalla de Eylau al 1807, quan el cirurgià i cap de l'Exèrcit de Napoleó, va aconsellar a les tropes que mengessin la carn dels cavalls que havien mort al camp de batalla. En aquesta època la carn de cavall era més barata que la de porc o vedella.

Actualment, la carn de cavall comença a tenir prestigi ja que s'ha demostrat les qualitats nutritives que té. És considerada una carn molt dolça, tendre amb una baixa proporció de grassa i elevat contingut en proteïnes. A més de que existeixen explotacions equines càrniques on hi ha races d'aptitud carnissera i que ofereixen un producte de qualitat

A nivell mundial, els continents americà i asiàtic són els majors productors de carn de cavall. Els principals països productors de carn de cavall a Amèrica són: Mèxic, EUA i Argentina. En el cas d'Àsia els majors productors són: Kazakhstan, Xina i Mongòlia.

A nivell europeu, els principals països consumidors de carn són Itàlia, França i els Països Baixos. La producció de carn de cavall en els diferents països d'Europa s'ha presentat com una alternativa més dins de les carns d'abast i com a possibilitat d'aprofitament de terrenys marginals, no aprofitables per altres espècies.

La producció de carn equina a nivell espanyol representa un percentatge molt baix de la producció total de carn. En els últims anys, la producció càrnica equina ha anat disminuint. Respecte a les comunitats autònomes, València i Catalunya són les majors productores de carn equina.

2. Característiques nutritives de la carn de cavall

Des del punt de vista dietètic i sanitari s'ha demostrat que la carn de cavall ofereix qualitats molt interessants:

- Menor contingut en grassa, major riquesa en glicogen i valor proteic.
- Difícil transmissora de malalties per l'home.
- Suposat efecte antianèmic i elevador del to rectal vital de l'home.
- Propietats immunitza'ns respecte a la tuberculosi.

Els èquids, en general, aprofiten amb més eficàcia les pastures de muntanya que els remugants, oferint majors recursos per defensar-se del fred i del bloqueig per les nevades. Per altra banda, la carn generada en aquest hàbitat presenta majors qualitats anteriorment comentades. Es tracta d'un producte de qualitat que es podria emmarcar dins de les produccions ecològiques amb un aliment naturista. En aquesta línia podria estar la producció de carn de cavall obtinguda a partir del aprofitament de l'ecosistema de muntanya, molt important a Espanya si es té en compte que més del 60% de les terres peninsulars se situen per sobre els 500 m d'altitud.

2.1 Rigor mortis

L'elevat percentatge de glicogen fa que el rigor mortis apareix-hi més lentament que en altres espècies la qual cosa fa que la carn es mantingui plàstica i elàstica durant més temps. Així mateix, la carn equina madura amb una gran rapidesa degut a l'augment de l'activitat de la catepsina a pH elevat. El glicogen contingut en el múscul es converteix en àcid làctic després de morir l'animal i això provoca el descens del pH des de 7,2 a 5,5.

2.2 Característiques físiques

En relació a les característiques físiques de la carn, la carn de poltre és de color rosa més o menys clar i la d'adult molt pigmentada. Això permet conèixer la categoria de la qual prové la carn. El color d'aquesta depèn de l'edat de l'animal, de l'herència genètica i del temperament, així com la del múscul del qual provingui. En quan a l'edat, la concentració de mioglobina augmenta durant els dos primers anys de vida, disminuint durant els 10 següents, motiu pel qual un poltre de 24 mesos té la mateixa coloració que un adult.

En relació amb la tendresa es considera que la carn de cavall és més tendre que la d'altres espècies per la seva particular distribució del teixit connectiu, presentant un baix grau de polimerització de col·lagen. Aquesta característica millora amb l'edat: un animal de set anys té la carn més tendre que un animal més jove amb una edat entre els dos i els set anys.

2.3 Característiques químiques

Entre les característiques organolèptiques de la carn de cavall podem mencionar el seu baix contingut en grasses (1-3%), la seva consistència oliosa i color groguenc amb un elevat percentatge de TAG d'àcid oleic que determinen la seva elevada digestibilitat i que rodegen els fascicles musculars sense barrejar-se amb les fibres. A més, la grassa és fluida i es fon ràpidament per la qual cosa no produeix la sensació de sacietat pròpia de la carn de boví. En quan els hidrats de carboni, cal destacar que és superior al d'altres espècies i que el seu elevat contingut en de glicogen li proporciona un sabor dolç. Tot i que una ràpida maduració (24 dies) i curta conservació. Se la considera una carn saludable degut al seu elevat contingut en ferro, i conté una important quantitat de proteïnes d'alt valor biològic (21-24%) i elevat nivell d'aminoàcids essencials (Lisina i Leucina). El contingut en proteïnes és lleugerament superior a la carn de boví. No obstant, l'elevada proporció de proteïnes solubles fa que la carn estigui sotmesa a una maduració ràpida la qual cosa pot comportar riscos de conservació i de maduració.

Es considera la més tendre de les carns de consum. És una carn pobre en Na (carn "dietètica"). El seu olor particular es deuria al contingut en àcids grassos volàtils.

La carn de cavall és especialment rica en vitamines hidrosolubles, especialment les del grup B ja que és una carn pobre en grassa. Els teixits musculars i orgànics es consideren bones fonts de vitamina B (tiamina, riboflavina, niacina, B6, àcid pantoteic, biotina, àcid fòlic i vitamina B12) i alguns teixits orgànics contenen vitamines A i C.

Respecte als metalls pesants s'ha de tenir en compte el Cadmi i el Plom que s'acumulen a fetge i ronyó. Un altre inconvenient que podem trobar en la carn de cavall és el seu elevat contingut en aigua (70-75%), la qual cosa pot causar problemes tecnològics en la preparació d'embotits i curats. I també que el mercat és limitat, hi ha poca costum de consumir aquest tipus de carn i per tan és un negoci en el que és difícil aspirar a vendre a gran escala.

En quan als minerals, suposa la major font de ferro d'origen càrnic després de les vísceres i les despulles i juntament amb l'elevada quantitat del pigment mioglobina li confereixen l'intens color vermell característic. El percentatge de minerals, com en altres espècies, és d'aproximadament un 1%. Si bé aquest percentatge és significativament superior en el cavall degut al seu menor contingut en grassa.

Per la seva composició, la carn de cavall és de fàcil digestió. Motiu pel qual s'aconsella el consum en la dieta de persones de qualsevol edat, i especialment per l'alimentació de persones amb anèmia per manca de ferro.

2.4 Percentatge de la composició de la carn de cavall

Componente	Caballo	Vacuno	Cerdo	Avestruz	Pavo	Pollo	Cordero
Energía (Kcal.)	107-121	129-150	151	104	160	112-124	121-216
Humedad (%)	73-75	53-74	52-74	76	70	75	58-65
Proteínas (g)	21-23	15-21	14-20	18	21	20-22	15-20
Colesterol (mg)	20	65	60	38	68	78	70
Grasa (g)	1-3	13-28	23-32	2	8	11	16-26

Tabla 1. Fracción principal y contenida en 100 g de una proporción comestible.

Fuente: FAO 2000; USDA, Febrero 1997 (Depto. de Agricultura de EE.UU.); Horse and Ostrich Meat, 2000; DISTRIVA, 2000; Horsemeat as Precious Nutrition, 2000

	Vedella	Porc	Xai	Cavall
Aigua	53 - 70	52 - 60	58 - 64	73 - 75
Proteïnes	15 - 19	14 - 17	15 - 18	21 - 23
Glucògen	0,7 - 2,0	0,2 - 0,8	-----	2,4
Greix	13 - 28	23 - 32	17 - 26	0,5 - 3
C16:0 (Palmític)	25,9	27,6	-----	27,9
C18:0 (Esteàric)	23,2	20,9	-----	6
C18:1 (Olèic)	35,6	40,7	-----	37
C18:2 (Linolèic)	2,4	4,8	-----	7,3
C18:3 (Linolènic)	1	0,5	-----	9

100 grams de carn de cavall representa un valor energètic d'entre 113-140 Kcal. Tot i que en comparació amb la carn magre de vacú o oví l'aport calòric és similar, en comparació amb la resta de carns el seu valor energètic és significativament inferior.

3.Races de cavalls de carn

3.1 Informació taxonòmica del cavall

Regne: Animalia

Phylum: Chordata

Classe: Mamalia

Ordre: Perissodactyla

Família: Equidae

Gènere: Equus

Nom: equus caballus (cavall domèstic)

3.2 El cavall pirinenc català

El cavall pirinenc català és una heterogènia població cavallar, d'orientació bàsicament càrnica que es denomina amb el nom de Agrupació Hiper mètrica Pirenaica (AHP): agrupació per no poder enquadrar dins l'esquema de raça única; Hiper mètrica, per tenir individus amb les característiques generals de la hipermetria – cavalls pesats – i Pirenaica pel lloc d'origen del grup. Bàsicament es troben per les comarques de la Vall d'Aran, l'Alta Ribagorça, el Pallars Sobirà, el Pallars Jussà i per la Cerdanya on es coneix amb el nom de Bretó cerdà. Els cens actual repartit per aquestes comarques és d'unes 4000 eugues i 350 sementals. Degut a l'elevada variabilitat existent i l'escassa fixesa racial aquesta agrupació no està reconeguda com a raça ni existeix cap tipus de reconeixement oficial.

Aquesta raça té un origen ètnic plural, i actualment està més lligada a races franceses (Bretona, Comtois, Ardanesa...) que espanyoles. És un animal molt heterogeni, de característiques desiguals, de tipus digestiu i que no ha perdut les qualitats d'adaptació al terreny, rusticitat i bona fertilitat. Provenent del creuament d'un semental de tipus Bretó i/o altres i de femelles autòctones dels Pirineus.

S'espera tenir una cria a l'any en condicions totalment extensives. Estan durant tot l'any a l'aire lliure. El ramat consta d'un semental el qual les cobreix sense intervenció humana. A l'hivern no són estabulats i només en casos de condicions molt extremes poden rebre algun suplement alimentari a base de

palla de baixa qualitat de tal manera que els costos en alimentació siguin els mínims i s'aconsegueixi el màxim rendiment econòmic.

Durant els últims anys les principals associacions del cavall pirinenc català (com per exemple l'Associació de Criadors de la Cerdanya, Associació Professional de Ramaders d'Equí d'Hispano-Bretó..) han fet reunions per parlar del que s'hauria de fer per atorgar l'estatus de raça oficial en aquesta agrupació equina. Un consens d'aquestes reunions va ser l'acord del nom actual: Cavall Pirinenc Català.

Aquesta agrupació és oberta, no existeix cap normal selectiva més que la iniciativa dels propis ramaders. La variabilitat és elevada. Presenta una gran variabilitat morfològica i de perfils. En el DOGC Núm. 5122 es va consensuar l'estàndard racial d'aquesta població:

- Cap de mida mitja a gran, de perfil normalment subconvexe.
- Es reconeixen pràcticament totes les capes llises, tot i que amb predomini de l'alatzana amb totes les seves varietats, i la castanya. Solen presentar taques blanques a cap i extremitats, però de petita extensió.
- Alçada a la creu de 1,55 m aproximadament.
- Cavall fort i robust.
- Creu marcada però no molt destacada.
- Dors recte.
- Gropa de bona mida
- Tronc cilíndric de castelatge arquejat.
- Extremitats més fines en relació amb la massa que suporten.
- Mitja de 750 quilos
- Crineres llargues i abundants.
- Dimorfisme sexual marcat.

En quan a les característiques productives, són cavalls amb elevada fertilitat, una gran rusticitat i una vocació bàsicament càrnica.

L'edat mitja al part és dels 3,5 anys. L'activitat reproductora es manté amb un poltre per any. Els parts tenen lloc a l'entrada de la primavera, amb l'arribada

del bon temps, de tal manera que quan els poltres comencin a pasturar herba verda aprofitin el millor moment de l'herba i puguin suportar perfectament la climatologia al aire lliure.

Actualment s'ha aconseguit una rendibilitat en la cria d'aquests animals per la seva producció càrnica, tot i ser una producció marginal i molt dependent de les pastures de les muntanyes. La gestió comunal és la millor forma de funcionalitat per l'explotació d'aquesta classe d'animal. La possibilitat de mantenir la gestió implica mantenir la capacitat de decisió i la possibilitat d'adaptació a nous usos i funcions. Amb aquesta capacitat de decisió està en mans dels implicats en el procés productiu- els ramaders-, i el seu marge de maniobra és alt.

Cens (2003) de cavalls Hiper mètrics Pirinencs		
	Eugues	Semalers
Alta Ribagorça	199	20
Alt Urgell	600	50
Pallars Jussà	426	24
Pallars Sobirà	1.060	94
Val d'Aran	700	60

Cens cavalls hiper mètrics (2003).Parés et al. *Catalans de pèl i ploma*. 2005

* la denominació d'hispano-bretons per referir-se als individus d'aquesta agrupació és del tot incorrecte. La denominació d'hispano-bretó apareix al 1966 per nombrar als sementals del dipòsit militar de Barcelona. Des de llavors s'ha anat aplicant a tots els cavalls pesats, però és un error etnològic ja que es refereix a un animal procedent d'un creuament entre un Bretó i un Espanyol.

3.3 Cavall Hispà-bretó

El cavall Hispà-bretó es va originar a partir dels creuaments de sementals bretons amb eugues autòctones d'aptitud pel treball i carn. Actualment està classificada com a "raça de protecció especial o en perill d'extinció". Existeix estàndard racial i llibre genealògic a càrrec de l'Associació Nacional de Criadors de la Raça Hispano-Bretones. Les àrees de cria d'aquests animals es trobava en àrees de muntanya de la província de Lleó, Burgos, Palència i Sòria i altres petites localitats com Zamora, Àvila o Valladolid.

El sistema d'explotació és l'extensiu on passen tot l'any a les pastures de muntanya i quan les condicions meteorològiques són més extremes són traslladats a zones més protegides i reben suplementos alimentaris.

3.4 Cavall Bretó cerdà

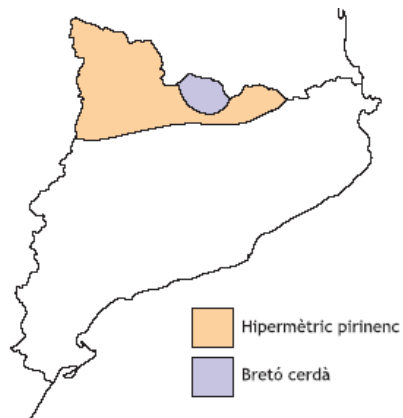
Durant el segle passat, per tal de millorar les seves aptituds, els ramaders començaren a fer encreuaments amb sementals de gran categoria. Aquests sementals provenien de la Bretanya francesa, que també és una zona amb una gran tradició i un gran potencial equí. El fet que la rendibilitat de la cria cavallina fos tan alta, permeté aquestes importacions. A més dels sementals bretons, s'importaren també comtois, belgues, ardenesos, bolonyesos i perxerons. L'encreuament amb els Norfolk -bretons originava cavalls del tipus postier-bretó, molt aptes per l'artilleria. L'encreuament amb perxerons i bolonyesos originava cavalls de tir pesat, d'ús agrícola.

A partir d'aquí tots aquests encreuaments sorgí el que avui anomenem «cavall bretó cerdà» És el cavall de tir de dimensions mes grans a la península Ibèrica. L'estàndard racial d'aquesta raça no està definit. Existeix una gran variabilitat tan pel que fa la capa, el pes, l'alçada... el cavall bretó cerdà no es troba registrat oficialment com a raça.

La concentració de bestiar equí a la Cerdanya és la mes alta de tot Europa d'uns 2,1 caps per km². Si bé tota la cria del cavall bretó cerdà es dona a tot el Pirineu, la Cerdanya, en formar la vall pirinenca més extensa, és la que presenta unes condicions naturals més adequades per aquesta explotació.

Són animals de bona aptitud carnissera, d'elevada rusticitat i capacitat d'adaptació al medi.

A més de les races explicades anteriorment a Catalunya també podem trobar bestiar de la raça Perxeró, Ardanés i Bolonyés però són de menys importància.

4. Sistemes de cria a Catalunya

4.1 característiques de la producció extensiva

Els ramats solen ser de petites dimensions (11±5 animals) que s'exploten en sistema extensiu per pastures de les muntanyes pròximes. En general aquests grups d'explotacions s'estructuren en sistemes extensius basats en l'aprofitament del medi natural, on el bestiar és conduït a les parts altes de les muntanyes a la primavera on s'hi estan fins a la tardor alimentant-se de les pastures. Es tracta de bestiar equí d'aptitud càrnia explotat per a la producció de pollins de 200-250kg de pes viu.

El maneig alimentari es basa en la pastura (primavera - estiu) i en el fenc d'herba (tardor - hivern). La complementació alimentària es fa a les femelles parides. L'època principal de part es concentra a la primavera abans que els ramats pugin a port.

Els sistemes extensius de producció animal s'han caracteritzat tradicionalment per un seguit d'aspectes comuns:

- Nombre limitat d'animals per unitat de superfície. Ús limitat d'avenços tecnològics.
- Baixa productivitat per animal i unitat de superfície.
- Alimentació basada principalment en el pasturatge natural i l'aprofitament de subproductes agrícoles.
- Ús reduït d'energia fòssil.

En l'àmbit estatal, la ramaderia extensiva presenta una sèrie de característiques comunes, que es poden resumir en els següents punts:

- Gran superfície pasturable, que pot anar acompanyada d'explotacions de gran mida, trobant un nombre limitat d'animals per unitat de superfície.
- Forta localització dels censos carnis en determinades àrees, i associats a l'explotació de la ramaderia autòctona.
- Maneig basat en el pasturatge i els subproductes agrícoles.
- Convivència amb la fauna i flora silvestre com un element més dels ecosistemes.
- Contribució eficaç en la prevenció d'incendis forestals en les zones de serra.

- Equilibri entre producció i conservació, mitjançant l'adequació dels nivells de càrrega ramadera a la disponibilitat de recursos.
- Obtenció de productes d'alta qualitat molt apreciats pel consumidor, però amb la limitació de ser produccions marcadament estacionals i amb deficient infraestructura comercial.
- Rendibilitat baixa, que impedeix la inversió en millores tècniques.

Les raons per la qual els ramaders es dediquen a l'explotació d'eugues i pollins per la producció de carn són:

- L'aprofitament de pastures i/o farratges disponibles a bon preu.
- Per treure rendiment d'equins de races pesades
- Per seguiment d'una tradició familiar i de la zona.
- Per comercialitzar carn amb un valor dietètic superior al d'altres espècies.

4.2 Tipus d'explotacions

A Catalunya, podem trobar dos tipus d'explotacions:

- Ramat de reproductores. On el ramader té les eugues amb el pollí fins aproximadament al mig any de vida. Es tracta d'un sistema extensiu.
- Explotacions d'engreix. On els poltres s'acaben d'engreixar fins al sacrifici. Sistema menys extensiu.

4.2.1 Ramat de reproductores

Tant a Catalunya, com a gran part d' Espanya, el sistema d'explotació d'aquest bestiar és senzill. Les eugues (mares reproductores) s'alimenten bàsicament de pastures, romanen als prats de muntanya fins a principis d'hivern baixant posteriorment a prats de cotes més baixes, on la seva alimentació es basa en fenc d'herba que ha estat dallada a l'estiu i en certs casos són complementades amb gra de cereals (ordi – civada).

Els poltres nascuts majoritàriament en èpoques de pastura a muntanya, són baixats del port, juntament amb les mares, i venuts a les fires de bestiar (Puigcerdà – Espinavell) a edats, depèn del moment de naixença, de menys d'un any (Sobranys), o si són nascuts l'any anterior (Quincenos). Aquest bestiar jove, després d'un període de cria variable, que es produeix en comarques de la plana, són destinats a escorxador. La major part dels poltres es venen al deslletament, ja que el preu de venda d'animals amb un segon any de pastura no compensa el risc de mantenir-los un any més.

Aquest tipus de maneig del bestiar suposa una inversió inicial d'equipaments molt escassa, casi inexistent, escassa mà d'obra i que aprofita recursos difícilment aprofitables per altres tipus de bestiar, en zones de climatologia complicada i orografia molt difícil, per tant suposa un complement econòmic important.

4.2.2 Explotacions d'engreix

Pel que fa referència a l'engreix de poltres les instal·lacions necessàries no es diferencien gaire de les utilitzades per a l'engreix de vedells, ja que, de fet, es poden usar les mateixes instal·lacions, tenint en compte reduir la densitat animal en un 20-25% respecte a la del vedells. Es mantenen en lots petits, excepte en l'arribada, barrejant mascles i femelles, normalment sense castrar i amb més espai per animal que en el cas dels vedells (aprox.5m²/animal). Els animals solen tenir entre 6-8 mesos amb un pes viu (PV) de 220-250 Kg. A l'arribada a l'explotació d'engreix, els pollins són sotmesos a una desparasitació interna.

El període d'engreix sol durar aproximadament de 4 a 5 mesos, passats els quals l'animal, d'un any d'edat, és sacrificat. Durant la fase d'engreix són alimentats a base de pinso i fenc o palla. Al principi de l'engreix s'utilitza pinso d'iniciació, canviant a un pinso intermedi i un pinso d'engreix. La producció de cavalls de carn a Catalunya té la peculiaritat que en la mateixa comunitat existeixen explotacions de cria en les regions de muntanya, com els Pirineus, i d'engreix a comarques de la plana més pròximes als escorxadors i als consumidors.

4.3 Aprofitament de les pastures

Les pastures de muntanya estan compostes per espècies herbàcies (Agrostis, Poa, Festuca, etc...)així com d'espècies de matoll (Ericas, Ulex, etc...) i de la presència, tot i ser escassa, d'arbrat (Quercus, Fagus, Betula spp. etc...) espècies que en general són aprofitades pels èquids.

El bestiar equí, en general, aprofita amb més eficàcia les pastures de muntanya que els remugants, els cavalls poden subsistir en zones de vegetació degradada on ovins i caprins tenen dificultats per alimentar-se correctament, amb una bona rotació els cavalls poder usar-se com a elements "netejadors"del medi, ja que poden mantenir-se als prats de muntanya la major part de l'any.

5. Sistemes de venda i consum de carn de cavall

En el sector equí de carn hi ha un conjunt de factors que han determinat la situació actual de la producció i consum de carn de cavall. La debilitat estructural del sector en general i de les explotacions en particular. Es tracta d'explotacions de caràcter familiar, d'ocupació parcial, ramaders vells i poca possibilitat de continuació familiar, a més es tracta de sistemes de producció poc evolucionats i ubicats a zones de muntanya desfavorides. Un factor important a tenir en compte és que a la nostra societat el consum de carn de cavall és molt poc respecte d'altres espècies.

La producció de carn de cavall a Catalunya sempre ha estat associada a aquells cavalls vells o de "reforma" que ja no eren útils per a les feines del camp. En els darrers anys hi ha hagut una creixent importància del món del cavall, creixement que esdevé factor fonamental en el desenvolupament econòmic de les zones rurals catalanes i possibilita una diversificació econòmica.

Catalunya és la segona comunitat autònoma amb major producció de cavall de carn del país.

5.1 Comercialització i distribució

Una factor a destacar és la comercialització i distribució de la carn de cavall que és mínima la qual cosa obliga a que els carnisers matin en funció del que es demanda i això fa repercutir als ramaders de carn de cavall ja que han de mantenir els poltres fins que el carnisser els en demani. Això suposa proporcionar aliments als poltres quan ja no és econòmicament rendible i amb uns índex de conversió mínims. Seria necessari generar noves vies de distribució per tal de donar sortida a l'excés de producció que permetin crear un comerç estable amb els països de la UE en els que el consum està augmentant. També s'hauria de tenir en compte la possibilitat de crear productes certificats i amb segells de qualitat amb la finalitat d'introduir aquest aliment. Com ja hem comentat, la comercialització d'aquestes carns està molt mal estructurada. Malgrat tot es poden diferenciar dos tipus d'indústries distribuïdores: les càrniques de distribució i les petites carnisseries.

Altres indústries càrniques que distribueixen carn equina no estan especialitzades en això, sinó que complementen la seva activitat amb aquestes carns.

En general s'encarreguen de distribuir aquestes carns en els diferents esgraons de distribució:

- petites carnisseries especialitzades
- carnisseries que treballen diferents gèneres
- grans superfícies (en fase inicial)

No sempre existeix un escala intermèdia de distribució, sinó que amb freqüència són els propis ramaders que engreixen els cavalls qui porten els animals a l'escorxador i aleshores s'encarreguen de la distribució per carnisseries o llocs en el mercat on es venguin aquest tipus de carns. Així, la cadena de comercialització sol ser diferent a la d'altres espècies i malgrat s'admeten moltes variants, per lo general, el tractant és a la vegada l'entrador.

Si existeixen intermediaris, cobren un 3% del valor de l'animal viu, pagant les guies i el transport. El carnisser abona els costos de l'escorxador per Kg. de canal, i es queda amb el valor de les despulles i la pell.

El primer establiment destinat a la venda de carns de cavall de tot Espanya es va obrir a Figueres a l'any 1910 i al poc temps es va estendre la seva comercialització per altres llocs de Girona i de Barcelona. Al 1914 surt una Real Ordre en que s'autoritza i es reglamenta la venda de carn de cavall a tot l'Estat.

5.2 Consum

És important considerar algunes premisses que tradicionalment han influït en la producció i consum de carn de cavall:

- El consum sempre ha estat secundari i alternatiu a altres carns
- L'existència de refús per algunes persones al consum de carn de cavall.

Per altra banda hi ha d'altres raons que justifiquen que es segueixi mantenint especial atenció a la producció, industrialització i consum de carn equina:

- Patrimoni genètic
- Renda agrària: possibilitats reals d'ingressos complementaris
- Millora de pastures
- Revalorització de l'agricultura de muntanya
- Raons mediambientals
- Exportació de reproductors

PUNTS FEBLES	PUNTS FORTS
<ul style="list-style-type: none"> • Explotació d'escassa dimensió econòmica, familiar i de dedicació parcial. • Associacionisme poc representatiu. • Escassa rendibilitat de les explotacions • Gran distància entre explotacions de cria i les d'engreix. • Instal·lacions obsoletes o inexistents. • Grau de mecanització baix o nul • Poc desenvolupament de la xarxa comercial	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptació del animals al ambient on viuen • Basada fonamentalment en la tradició familiar. • Qualitats nutritives i organolèptiques de la carn de cavall. • Maneig senzill del bestiar. • Producció ecològica

Taula 1.3.- Anàlisi dels punts forts i febles del sector de la producció de carn de cavall.(Font:Estudio y caracterización del sector equino en Espanya.2006)

El consum d'aquest animal es va veure augmentat durant la guerra civil espanyola i com a conseqüència de la segona guerra mundial. No obstant, a mesura que les condicions econòmiques van millorar el consum de carn de cavall va tornar a disminuir. En els últims anys la demanda ha tornat a augmentar com a alternativa al consum de carn de boví a conseqüència de la greu crisi de les vaques boges.

5.3 Carnisseries

La localització de les carnisseries equines en general estan mal implantades, conforme a la demanda que existeix avui en dia ja que la majoria estan ubicades lluny dels grans centres de consum. Si que és veritat que algunes grans superfícies ja estan començant a distribuir carn de cavall.

A Catalunya si que es comencen a trobar carnisseries que sense estar especialitzades comercialitzin carn de cavall juntament amb altres espècies. En qualsevol cas, lo general és que aquestes carnisseries siguin petites empreses familiars especialitzades, de petit capital, mínimes instal·lacions i reduït número de treballadors. En dades del 1992 a Catalunya constava que hi havia un total de 79 carnisseries on es venia carn de cavall. És interessant destacar que en comarques on hi ha molta producció de cavalls com per exemple Navarra a l'any 1992 no tenia cap establiment per la venda de carn d'aquests animals.

En els establiments dirigits a la venda de particulars (tot i que també és freqüent que serveixin a restaurants especialitzats) es pot trobar no només carns, sinó també productes artesans com xoriç, salsitxa fet de carn de cavall..

6.Escorxadors

Tot i la Quantitat d'escorxadors existents a la geografia catalana, no ni han que siguin exclusius per cavalls, sinó que es sacrifiquen primordialment altres animals de producció.

En el cas de Catalunya, només hi ha set escorxadors que sacrifiquen cavalls per a la producció de carn. I hauríem de tenir en compte que Catalunya es la segona comunitat Autònoma que produeix més carn de cavalls, després de La Comunitat Valenciana, i per tant son les que tenen un major nombre de escorxadors dedicats a aquest fi.

En aquests escorxadors d'èquids no és aplicable l'economia d'escala que regeix en els que s'especialitzen en altres espècies animals, ja que les produccions exigides són escasses, per això a més del sacrifici d'èquids, també ho fan amb altres espècies d'abastament. La majoria, només sacrifiquen aquests animals un o dos dies a la setmana.

6.1 Procés de sacrifici:

El procés de sacrifici de cavalls de carn es realitzat primordialment en escorxadors de bovins, perquè com ja em dit abans no hi ha escorxadors que es dediquin exclusivament al sacrifici de cavalls. I per aquesta raó el mètode es idèntic que en el cas dels bòvids, amb la diferencia que als cavalls se'ls i fa la prova de la triquina, per veure si estan infectats.

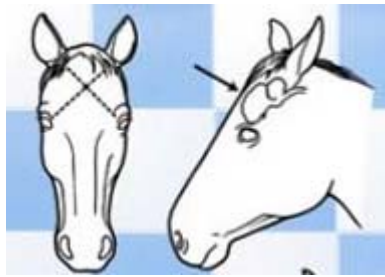
6.1.1 Condicions abans del sacrifici

En el moment del sacrifici dels animals han d'estar sans i fisiològicament normals. Els animals que es van a sacrificar han d'haver descansat adequadament, en la mesura possible tota la nit, i especialment si han viatjat durant moltes hores o llargues distàncies.

Els animals han de rebre aigua durant aquest temps i poden ser alimentats en cas necessari. El període d'espera permet identificar els animals lesionats o que han patit, i posar en quarantena als malalts. Els animals han de ser conduïts a l'àrea d'atordiment tranquil·lament, sense fer gaire soroll. Per agilitzar el moviment dels animals es poden utilitzar unes corretges planes de lona, un plàstic o periòdic enrotllat i en el cas d'animals molt tossuts, un punxó elèctric. Mai s'ha de colpejar l'animal. Els animals han d'entrar a l'àrea de atordiment en una sola fila per situar-los al un dispositiu apropiat d'immobilització abans de l'atordiment.

6.1.2 Atordiment

És molt important que els animals destinats al sacrifici siguin immobilitzats correctament abans de l'atordiment. Això té com a objectiu assegurar l'estabilitat de l'animal perquè l'atordiment es realitzi correctament. El calaix d'atordiment és el mètode més comú per immobilitzar el bestiar. El calaix ha de ser prou estret per evitar que l'animal doni la volta, la qual cosa ho dificultaria. El terra de la caixa ha de ser antilliscant.

Es recomana deixar inconscient a l'animal abans del seu sacrifici, per tal d'evitar el dolor, l'estrès i la incomoditat del procediment. Hi han diferents mètodes de sacrifici: atordiment per percussió, atordiment elèctric i atordiment per CO₂. Però en el cas dels èquids només s'utilitza el primer.

Amb l'atordiment per percussió es produeix un xoc al cervell, mitjançant l'ús d'un "pern captiu". Consisteix en una pistola que dispara un cartutx de fogueig, empenyent un petit pern metàl·lic pel canó. El pern penetra el crani, produint una commoció, en lesionar el cervell o incrementar la pressió intracranial, en causar un hematoma.

Hi ha dues variants d'aquesta pistola. Un compte amb una maneta i un gallet, mentre que l'altra només és un canó que es té a la mà. Per usar-lo, es col·loca contra el crani, la qual cosa fa disparar el cartutx. Un altre tipus de pern té un extrem pla i en forma de fong. Mitjançant un fort cop al crani, s'aconsegueix la pèrdua del coneixement. El cervell en si no es penetra, per lo tan l'animal no es mor.

L'únic inconvenient que presenta aquest mètode d'atordiment envers l'ús en altres espècies, es degut a que en ser animals de coll més llarg, al situar-los en els boxs de contenció per a ser atordits, el cap sobresurt més, cosa que dificulta l'aplicació de la pistola de percussió en el lloc correcte, augmentant el percentatge d'errors i el temps empleat.

6.1.3 Determinació del grau d'insensibilitat en el moment del sacrifici

És important poder determinar el grau de insensibilitat després de l'atordiment, ja que el dessagnat i la preparació de la canal no poden començar sense haver realitzat completament l'atordiment.

Quan atordim per mitjà d'una pistola de pern captiu, l'animal s'ha de desplomar immediatament; la respiració regular ha d'aturar-se; no hi ha d'haver cap reflex de la còrnia ni palpebral en tocar l'ull. S'han de buscar aquests signes d'insensibilitat abans d'iniciar el dessagnat, generalment estant l'animal penjat al rail de dessagnat.

La persona que avaluï la insensibilitat s'ha de concentrar al cap, i ignorar les puntades de les extremitats. El planteig és permisible, ja que és un signe d'un cervell moribund. Si la llengua es despenja directament cap avall, flàccida, l'animal definitivament està atordit. Si està enroscada, és un signe de possible sensibilitat.

6.1.4 Dessagnat:

El mètode per dessagnar bestiar equí consisteix en obrir la pell al coll entre la mandíbula i el pit, al llarg d'un tall longitudinal. Després, per motius d'higiene, s'ha d'usar un altre ganivet net, inserint-lo i tallant la vena jugular i l'artèria caròtida.

En tots els talls, la jugular i la caròtida s'han de tallar per complet. Si alguns vasos no es tallen, el dessagnat serà incomplet, i quedarà retinguda gran quantitat de sang en els teixits, ocasionant que la carn es faci malbé abans d'hora.

És necessari un espai mínim de temps entre l'atordiment i el dessagnat per dues raons:

- Si s'allarga massa el dessagnat, l'animal pot recuperar el coneixement. Períodes de menys d'un minut són l'ideal.
- Si s'allarga massa el dessagnat, s'augmenta la pressió sanguínia i la ruptura de vasos, produint hemorràgies musculars. Aquesta sang addicional en els teixits contribueix a la ràpida descomposició de la carn i a la consegüent falta d'aprofitament.

6.2 Característiques de la canal

La presentació que tenen les canals abans de sortir a les carnisseries respon a la següent descripció:

- Dues semi canals, comprenent cadascuna la meitat del coll, sense cap, en unió dels ronyons.
- Les despulles comestibles, que es destinen a les carnisseries (fetge, cor, melsa, etc.)
- La resta de la canal són despulles industrials que no arriben a les carnisseries.

Els pesos mitjans de les canals equines al nostre país són 208 Kg. , el que contrasta amb les dades d'altres països (França 285 kg, Itàlia 258 kg, Dinamarca 303 kg, etc.) el que s'explica no només per la millora genètica de les seves races, sinó també pel major estima gastronòmic d'animals de més edat. El general els poltres mascles produeixen pesos superiors a les femelles, però els rendiments en canal són molt semblants en els dos sexes.

Per a la classificació de les canals es tenen compte els següents factors:

- Edat:

- Poltres sense deslletar: canals lleugeres, de carn clara, procedents d'animals de menys 1 any.
- Poltres: canals més pesades, de carn més vermella, procedent d'animals de 12 a 24 mesos.
- Adults: canals d'animals més de 24 mesos.

- Conformació: Es diferencien tres categories: extra, bona i mitja.

- Estat d'engreix: Per aquest paràmetre que té en compte el conjunt de greix en tota la canal, en particular la toràcica i la cara dorsal de la semi canal. Es diferencien cinc estadis: magre, ceri, cobert, gras i molt gras.

- Color del múscul. En general, i encara que aquest factor es veu influït pel sistema del engreix i la raça, els poltres sense deslletar tenen carn rosada, els poltres vermell clar, i la carn de els adults és més fosca.

6.3 Estadístiques de sacrifici a Catalunya:

La informació estadística del sacrifici de bestiar a Catalunya s'obté a partir de les dades del control oficial efectuat diàriament en els escorxadors de Catalunya. Amb aquesta informació es calcula el volum anual de sacrifici i la producció de carn al nostre territori. Amb aquestes dades també podem

apreciar, en el nostre cas, lo minoritari que és el volum de carn de cavall sacrificat a Catalunya envers d'altres animals.

En les imatges podem veure:

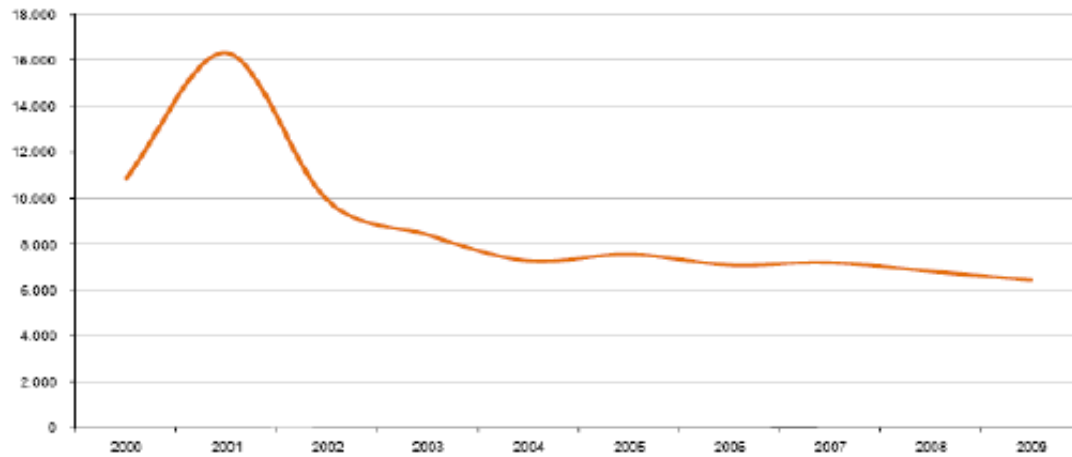
2.1 Evolució en el numero de caps sacrificats respecte a l'any anterior.

Espècies	Caps sacrificats a Catalunya		
	2008	2009	% evolució
Pollastres	154.741.981	154.003.158	-0,5
Guallies	41.905.179	35.214.483	-16,0
Porcí	16.610.343	16.828.169	1,3
Conills	14.419.887	13.903.151	-3,6
Picantons	8.223.903	7.681.486	-6,6
Galls dindi	6.388.847	6.231.644	-2,5
Gallines	4.151.372	3.749.223	-9,7
Oví	1.637.909	1.498.282	-8,5
Perdus	1.133.443	824.280	-27,3
Boví	537.855	475.014	-11,7
Ànecs	370.181	372.539	0,6
Cabrum	133.038	176.494	32,7
Faisans	25.599	28.550	11,5
Pinlades	20.231	28.105	38,9
Polardes	14.977	10.333	-31,0
Equí	6.828	6.484	-5,3
Estruços	199	162	-18,6

- Com podem apreciar el percentatge de consum de carn ha disminuït lleugerament del 2008 al 2009, en un 5,3%.

-Evolució en el sacrifici d'èquids 2000-2009:

- Com podem veure en aquesta gràfica el sacrifici de cavalls del 2000 al 2001 va augmentar considerablement, principalment com a conseqüència de la crisi de les “vaques boges” (BSE), on va disminuir molt el consum de carn de Boví. Però després d’aquesta crisi sanitària, el consum de carn de boví va augmentar de nou, i el consum de carn de cavall ha anat disminuint progressivament des del 2002 fins ara.

7. Legislació

7.1 Legislació general

En el camp de la producció de carn de cavall, trobem diferents reglaments i normatives que s'han de complir:

7.1.1 Legislació Europea al respecte

- *Directiva del consell 90/426/CEE*, del 26 juny del 1990, relativa a les condicions de policia sanitària que regulen els moviments d'èquids i les importacions d'èquids procedents de països tercers. La *Directiva 2004/68/CE* actualitza la legislació relativa a la importació d'èquids per tenir en compte l'entrada en vigor del «paquet higiene».
- *Decisió de la comissió 93/623/CEE*, del 20 d'octubre de 1993, per la qual s'estableix el document d'identificació (passaport) que ha d'acompanyar els èquids registrats.
- *Decisió de la Comissió 2000/68/CE*, de 22 de desembre del 1999, per la qual es modifica la *Decisió 93/623/CEE de la Comissió* i es regula la identificació dels èquids de cria i de renda.
- *Reglament (CE) del consell 1 / 2005*, de 22 de desembre de 2004, relatiu a la protecció dels animals durant el transport i les operacions connexes i pel qual es modifiquen les *Directives 64/432/CEE i 93/119/CE* i el *Reglament (CE) n ° 1255/97*.
- *El Reglament (CE) de la comissió 504/2008*, del 6 de juny de 2008, pel que s'apliquen les *Directives 90/426/CEE i 90/427/CEE* pel que es refereix als mètodes d'identificació dels èquids, regula la identificació equina a nivell europeu.

7.1.2 Legislació espanyola al respecte:

- *Real Orden, 6 de novembre 1914*, per la qual es regula la venda de carn d'equí.
- *Real Decreto 54/1995*, del 20 de gener del 1995, sobre la protecció dels animals durant el seu sacrifici. Modificada pel *Real Decreto 731/2007*, del 8 de juny 2007, pel qual es modifiquen determinades disposicions per a la seva adaptació a la normativa comunitària sobre pinsos, aliments i sanitat dels animals.

- *Llei 8/2003*, del 24 d' abril del 2003, de sanitat animal.
- *Real Decreto 479/2004*, del 26 de març del 2004, pel qual s'estableix i es regula el Registre general d'explotacions ramaderes.
- *Real Decreto 1200/2005*, del 10 d'octubre del 2005, pel qual s'estableixen les bases reguladores de les subvencions estatals destinades al sector equí.
- *Real Decreto 662/2007*, del 25 de maig del 2007, sobre selecció i reproducció de bestiar equí de races pures.
- *Real Decreto 1643/2008*, del 10 d'octubre del 2008, pel qual s'estableixen les bases reguladores de les subvencions estatals destinades al sector equí.
- *Real Decreto 2129/2008*, del 26 de desembre del 2008, pel que s'estableix el Programa nacional de conservació, millora i foment de les races ramaderes.
- *Real Decreto 1515/2009*, del 2 d'octubre del 2009, pel qual s'estableix un sistema d'identificació i registre dels animals de les espècies equines, adopta les mesures necessàries per a l'aplicació efectiva del *Reglament (CE) número 504/2008*, de 6 de juny de 2008, pel qual s'apliquen les directives *90/426/CEE* i *90/427/CEE* pel que fa als mètodes d'identificació dels èquids.

7.1.3 Legislació Catalana al respecte

- *Ordre AAR/184/2008*, del 24 d'abril del 2008, per la qual es crea el Llibre genealògic de la raça equina Cavall pirinenc català, i se n'aprova la reglamentació específica i el seu estàndard racial.
- *Resolució AAR/1419/2010*, de l 21 d'abril del 2010, per la qual es prorroga la vigència del Registre fundacional del Llibre genealògic de la raça equina cavall pirinenc català.

7.2 Legislació a destacar

En el conjunt de lleis anteriors, pensem que son importants pel context actual:

7.2.1 Sistema d'identificació equina a Catalunya

El sistema d'identificació equina a Catalunya esta regulat pel Reglament (CE) 504/2008 de la Comissió, de 6 de juny de 2008, pel que s'apliquen les Directives 90/426/CEE i 90/427/CEE pel que es refereix als mètodes d'identificació dels èquids i regula la identificació equina a nivell europeu.

El Reglament és d'aplicació a partir de l'1 de juliol i, per tant, és necessari i urgent establir el sistema d'identificació equina que es seguirà a Catalunya, sens perjudici del que sigui d'aplicació quan es publiqui una normativa d'àmbit estatal.

El sistema d'identificació dels èquids constarà dels següents elements:

- El passaport o document d'identificació equina que és l'element d'identificació d'un èquid.
- Un transponedor electrònic injectable o microxip, que serà el mètode de marcatge que garanteixi un vincle inequívoc entre el passaport i l'animal.
- Bases de dades informatitzades en les que es registra la informació corresponent a l'animal que se li hagi expedit el passaport

El Reglament estableix que l'entitat emissora del passaport haurà d'assegurar-se del marcatge de l'animal, per tant, un èquid haurà d'estar prèviament marcat amb el microxip, perquè es pugui identificar, és a dir, per tal que se li pugui emetre el corresponent passaport i es puguin informatitzar a la base de dades les seves dades bàsiques.

Els èquids que s'hauran d'identificar amb aquest nou sistema seran:

- Els animals nascuts a Espanya després de l'1 de juliol de 2009, o que amb anterioritat a aquesta data no estiguessin identificats conforme a les Decisions 93/623/CEE i 2000/68/CE, per poder moure's, primer s'hauran d'identificar amb el xip i el passaport establerts al citat reglament, i dotar-los del corresponent codi UELN. Per efectuar qualsevol moviment caldrà que vagin acompanyats del passaport, amb les excepcions previstes, i del corresponent document d'autorització de moviment, segons sigui la seva destinació
- Els animals despatxats a lliure pràctica a partir de l'1 de juliol de 2009 en la Comunitat Europea, de conformitat amb el règim duaner definit en el Reglament (CEE) 2913/92, i per tant els èquids importats d'un país tercer.
- Els animals nascuts com a molt tard el 30 de juny de 2009, i que no estiguin identificats fins a aquesta data de conformitat amb les Decisions 93/623/CEE o 200/68/CE, es consideren identificats de conformitat amb

el Reglament (CE) 504/2008. Per tant, si aquests èquids han de realitzar moviments dins d'un estat membre o cap a un altre estat membre, ja es consideraran correctament identificats i no cal posar-los cap xip ni expedir-los un nou passaport ni assignar-los cap codi UELN.

Els èquids identificats amb TSE (targeta sanitària equina) o amb LIC ("Libro de identificación caballar") s'han de considerar identificats conforme a la Decisió 2000/68/CE, sempre i quan el document identificatiu es complementi amb una declaració per part del propietari de l'animal relativa a si l'èquid es destina o no al consum humà, degudament diligenciada al document (LIC o TSE).

Els moviments fora de Catalunya d'aquests èquids, es realitzaran sempre amb el seu document identificatiu: antic passaport, TSE o LIC, amb les excepcions previstes als articles 13 i 14 del R(CE) 504/2008, i amb el corresponent certificat sanitari que empari el seu trasllat, que serà el certificat sanitari de moviment o CSM per a trasllats cap a altres comunitats autònomes, el certificat sanitari d'intercanvi, Annex C per a èquids de cria i renda (model TRACES) o Annex B per als èquids registrats, per al trasllat a altres Estats membres, o el certificat sanitari d'exportació, per al trasllat a un país tercer.

El Reglament diferencia entre "èquids registrats", que són els inscrits o que s'han d'inscriure en un registre oficial gestionat per una organització o associació autoritzada per l'Estat membre, i els "èquids de cria i renda", que són la resta; és a dir, els animals no inscrits o obligats a inscriure's, fins ara, en registres establerts oficialment.

Els animals nascuts a Catalunya s'identificaran:

- a) Abans del 31 de desembre de l'any de naixement de l'animal o en sis mesos a partir del seu naixement, escollint la data més tardana.
- b) En qualsevol cas, abans d'abandonar l'explotació de naixement, els èquids hauran de ser identificats.

El marcatge dels èquids només podrà ser realitzat per aquells veterinaris habilitats pel DAR, després d'acreditar una formació específica. Quan els veterinaris habilitats marquin l'èquid, emplenaran al mateix temps un document on es faran

constar les dades bàsiques de l'èquid i del seu titular per poder identificar-lo (emetre el seu passaport) i comunicar les dades a la base de dades. Aquest document, anomenat Document de comunicació de dades d'un èquid, que està previst que sigui autocopiatiu, constant de l'original i 3 còpies:

- l'original per l'organisme emissor dels passaports (DAR/ Associació de raça)
- una còpia per l'organisme que informatitzi les dades a la base de dades.

- una còpia de resguard per al ramader.
- una còpia de resguard pel veterinari habilitat que ha fet l'actuació.

Els veterinaris que necessitin proveir-se d'aquest document, ho podran fer a les oficines comarcals del DAR i als col·legis veterinaris provincials.

Els veterinaris habilitats obtindran els xips al seu Col·legi provincial. Fins que no surti la norma estatal que estableixi els rangs oficials per a cada Comunitat Autònoma, el CCVC comprarà els xips a l'empresa que consideri més adient. Els únics requisits que han de tenir els xips és que compleixin les normes ISO establertes al Reglament i, un cop implantats a la zona del lligament nugal, es puguin llegir a una distància mínima de 12 cm. Els veterinaris habilitats treballaran amb el que, a efectes pràctics, s'han anomenat Unitats d'Identificació Equina (UIE), que són uns paquets integrats per diferents elements, dependent del tipus d'èquid a identificar:

- UIE per èquids de renda (i no marcats) constituïdes pel document de comunicació de dades d'un èquid, el passaport i el xip.
- UIE per èquids registrats (i no marcats) constituïdes pel document de comunicació de dades d'un èquid i el xip.
- UIE per èquids ja identificats conforme a les Decisions 93/623/CEE o 2000/68/CEE constituïdes pel document de comunicació de dades d'un èquid, per tal de recollir les dades per a la seva informatització a la base de dades abans del 31 de desembre de 2009.

Pel que faria l'emissió dels passaports, pot ser emesa per dos entitats diferents:

- Les *Associacions de llibres genealògics* emetran els passaports per als èquids registrats. El marcatge d'aquests èquids l'han de realitzar veterinaris habilitats per la Comunitat autònoma corresponent al lloc on es troba l'animal; per tant, a Catalunya, els podran implantar els veterinaris de les Associacions, sempre i quan estiguin habilitats pel DAR.
- El *DAR* és l'autoritat competent per identificar els èquids de cria i renda; és a dir, el que ha d'emetre els passaports per a aquests animals. L'execució material d'aquesta tasca s'ha previst d'efectuar amb la col·laboració del Consell General de Col·legis Veterinaris de Catalunya, en la distribució i control de documents i xips i en la gestió de dades perquè siguin els veterinaris col·legiats habilitats pel DAR, els que s'encarreguin del marcatge i la identificació dels èquids de cria i renda i l'emplenament del passaport, que, posteriorment, el DAR validarà, segons el mecanisme que s'estableixi.

En tant no es publiqui la norma estatal, i per tal de donar compliment a la normativa europea, s'utilitzarà un model de passaport idèntic al que figura com annex I del Reglament (CE) 504/2008, i que està a disposició de les oficines comarcals del DAR i als Col·legis veterinaris. L'expedició del passaport i el seu visat implica l'assignació a l'animal d'un codi identificatiu o UELN.

Les Excepcions d'acompanyament del passaport, son les següents:

- Quan estiguin estabulats o en pastures i el titular pugui presentar el seu passaport
- Quan es desplacin temporalment a peu, per les immediacions de l'explotació o en un moviment durant la transhumància cap a les pastures d'estiu, sempre i quan es pugui presentar el passaport en l'explotació de sortida.
- Quan no estiguin deslletats i acompanyin a la seva mare.
- Que participin en un entrenament, competició o certamen de competició eqüestre que els obligui a abandonar el lloc en que es celebri.
- Que siguin moguts o transportats en una situació d'emergència relacionada amb ells mateixos.

Tot i així, la autoritat competent podrà autoritzar el moviment o transport dins del mateix Estat Membre dels èquids que no vagin acompanyats del passaport, a condició de que vagin acompanyats d'una "tarja intel·ligent" emesa per l'organisme emissor del passaport i que contingui la informació indicada a l'annex II del passaport:

- Informació visible: organisme emissor, UELN, nom de l'èquid, sexe, capa, últims 15 dígits del codi del transponedor electrònic (si procedeix) i fotografia de l'animal.
- Informació electrònica: accessible mitjançant un programa informàtic estàndard: al menys, tota la informació obligatòria de la Secció I, part A del document d'identificació.

El codi UELN (Universal Equine Life Number) és un codi de 15 dígits que s'assignarà individualment a cada èquid, per a tota la seva vida, i vàlid per a identificar-lo en qualsevol part del món i que haurà de constar al passaport. El format segueix aquesta estructura:

EEE-BBB-NNNNNNNNN, on:

- EEE correspon al codi de l'Estat membre on s'identifica l'èquid
- BBB correspon a la base de dades de l'organisme emissor reconegut oficialment
- NNNNNNNNN, correspon a un número correlatiu d'identificació de l'èquid.

Cada organisme emissor de passaports reconegut oficialment, té assignada ja la part del codi corresponent a la base de dades, és a dir els números corresponents a les posicions BBB.

El DAR, com a autoritat competent que és per emetre els passaports dels èquids de cria i renda té assignats els números 909; per tant els codis UELN que assignarà el DAR tindran el següent format: 724 909 + 9 dígits.

En cas dels èquids registrats, els organismes emissors dels passaports, és a dir, les associacions de llibre corresponents, tenen els seus 3 dígits corresponents a la base de dades ja establerts oficialment i, per tant, els passaports que emetin tindran un codi UELN que començarà per 724-BBB-9 dígits, on BBB és el codi de l'organisme o entitat emissora reconeguda.

El Reglament també indica que ha d'existir una coordinació de les dades a nivell estatal. Per això, totes les entitats emissores de passaports hauran de comunicar una sèrie de dades dels animals identificats a la base de dades de Registre i Identificació Individual Animal establerta a nivell estatal (RIIA central).

a) *Èquids nascuts amb posterioritat al 30 de juny de 2009, o que amb anterioritat a aquesta data no estiguessin identificats conforme a les Decisions 93/623/CEE i 2000/68/CE:*

- En el cas dels èquids de cria i renda serà el DAR l'encarregat de comunicar les dades a la base de dades nacional.
- En el cas dels èquids registrats en el llibre d'una raça gestionada per una associació de caràcter regional, com pot ser la del cavall pirinenc català o la del guarà català, tot i que estiguin reconegudes oficialment i puguin emetre els passaports dels seus animals perquè tinguin assignat el codi UELN corresponent, no podran trametre la informació dels animals identificats directament a la base de dades nacional com les associacions de caràcter nacional, i haurà de ser el DAR qui les comuniqui. La gestió de la gravació de les dades dels animals identificats, així com la edició i distribució dels passaports corresponents als animals registrats en els llibres d'aquestes races, també podrà ser encarregada a una entitat col·laboradora, que podria també el CCVC, si així ho convinguin, mitjançant el conveni corresponent, tot i que la validació i assignació dels codis UELN l'hauran de realitzar aquestes associacions (no el DAR).
- En el cas dels èquids registrats en els llibres genealògics de races portats per les Associacions que els gestionen a nivell nacional, seran aquestes les encarregades de comunicar les dades dels animals identificats directament a la base de dades nacional. Tot i això, els veterinaris habilitats pel DAR que marquin o verifiquin el marcatge dels èquids registrats a Catalunya, hauran de comunicar a la base de dades del DAR les dades d'aquests animals, presentant la còpia corresponent del document de comunicació de dades a l'organisme encarregat d'informatitzar-les.

b) *Èquids nascuts com a molt tard el 30 de juny de 2009* i identificats conforme les Decisions 93/623/CEE o 2000/68/CE (amb l'antic passaport, TSE o LIC completats amb la diligència sobre la seva destinació després del seu sacrifici): Les dades d'aquests èquids també s'hauran d'informatitzar a la base de dades abans del 31 de desembre de 2009, malgrat aquests èquids no s'hagin de marcar amb el microxip. Amb aquesta finalitat el titular/propietari de l'animal en qüestió, haurà de presentar el document identificatiu (antic passaport, TSE o LIC) a l'oficina comarcal, abans de la citada data.

El procediment d'identificació d'un èquid variarà segons, si l'animal disposa de transponedor electrònic o no:

- Animals sense transponedor electrònic:

1. El veterinari habilitat, es proveirà de les UIE al Col·legi oficial de veterinaris corresponent.
2. El titular de l'èquid, sol·licitarà el marcatge de l'animal al veterinari habilitat
3. El veterinari habilitat, un cop s'hagi assegurat que no en té un altre, implantarà el xip, efectuarà la ressenya completa i emplenarà el document de comunicació de dades d'un èquid, que com ja s'ha detallat abans (pàgina 3) i que consta d'un original i tres còpies.
4. La ressenya del passaport dels èquids de renda serà un altre document "de camp" que el veterinari habilitat emplenarà "a peu del animal" i que constarà a la part central del passaport.
5. En cas que el veterinari habilitat empleni la ressenya del passaport de l'èquid de renda, no caldrà que empleni també la ressenya que hi ha al document de comunicació de dades d'un animal equí.
6. El veterinari habilitat trametrà la ressenya, l'original i una de les còpies del document de comunicació de dades al CCVC.
7. EL CCVC enviarà l'original del document de comunicació de dades i el passaport a l'OC corresponent, per a la seva validació i assignació de l'UELN.
8. El titular d'un èquid de renda obtindrà el passaport de l'èquid marcat, un cop el veterinari habilitat hagi tramés tota la informació necessària al CCVC per a que aquest comuniqui les dades al DAR, editi el passaport i ho enviï a l'oficina comarcal corresponent per a la seva validació i assignació de l'UELN.
9. El titular de l'èquid de renda podrà retirar el passaport de l'OC o demanar li sigui enviat amb acusament de rebuda, al seu càrrec.
10. El titular d'un èquid registrat o que hagi de ser registrat en el corresponent llibre genealògic, obtindrà el passaport a través de l'associació corresponent. L'associació tindrà la seva pròpia base de dades on registrarà les dades pròpies i les requerides per RIIA equí i que tramitarà a l'administració pels mecanismes establerts.

- Animals amb transponedor electrònic:

El titular d'un èquid ja marcat electrònicament sense passaport, haurà de sol·licitar la verificació de dades per tal de disposar del document de comunicació de dades d'un èquid que li permeti sol·licitar l'expedició del passaport.

*Nota sobre els èquids d'abast (els criats per produir carn):

De manera general, quan siguin transportats a l'escorxador, hauran d'anar identificats d'acord amb el Reglament; és a dir, amb el passaport i amb el xip, aquest últim en cas que no estiguessin identificats abans de l'1 de juliol de 2009 d'acord amb les Decisions abans esmentades.

No obstant això, es podrà autoritzar que un èquid d'abast, que no disposi encara del passaport, sigui transportat directament des de l'explotació de naixement a l'escorxador dins del mateix estat membre a condició que:

- L'animal tingui menys de dotze mesos i els seus incisius laterals portin estrelles dentals visibles.
- Existeixi una traçabilitat ininterrompuda des de l'explotació de naixement fins a l'escorxador
- L'animal pugui identificar-se individualment durant el transport mitjançant mètodes electrònics o alternatius per a la verificació de la identitat
- Vagin acompanyats de la informació sobre la cadena alimentària de conformitat amb l'annex II, Secció III, del Reglament (CE) nº 853/2004 i inclogui una referència a la identificació individual dels animals.

7.2.2 Transport de cavalls

El moviment pecuari, o trasllat de bestiar, està condicionat al compliment de certs requisits establerts per la normativa de caràcter:

- Sanitari
- Zootècnic
- Identificació
- Benestar

Abans de realitzar un trasllat s'ha de tenir en compte el següent:

- Que els llocs de procedència i de destinació estiguin correctament registrats i amb la qualificació sanitària i zootècnica necessària.
- Que la zona o l'explotació de procedència i la de destinació no estiguin sotmeses a restriccions de moviment.
- Que els animals no estiguin sotmesos a cap restricció i estiguin correctament identificats.
- Que els mitjans de transport i transportistes estiguin registrats i els mitjans de transport correctament desinfectats.

- Que el trasllat s'efectuï emparat per la documentació establerta per la normativa
- En alguns casos, que s'hagi obtingut resultats favorables a determinades analítiques realitzades prèviament al trasllat i dins d'un termini fixat per la normativa, en funció de l'espècie a traslladar
- En determinats casos, que s'hagi notificat, o fins i tot s'hagi obtingut l'autorització, dels serveis veterinaris oficials de destinació
- Finalment, s'han de tenir en compte els possibles requisits addicionals i específics fixats per l'existència ja sigui en origen o en destinació de determinades malalties, per exemple la desinsectació dels vehicles.
- El titular de l'explotació ramadera té l'obligació d'anotar als fulls d'incidència del llibre d'explotació ramadera (LER), totes les entrades i sortides d'animals de l'explotació, indicant la data, la quantitat dels animals, i la seva procedència o destinació.

-Tipus de moviment

En funció de la ubicació de les explotacions/establiments de destinació diferenciem entre:

- El moviment dins de Catalunya.
- El moviment entre comunitats autònomes.
- El moviment cap a altres Estats membres de la Unió Europea, el que coneixem com a moviment intracomunitari.
- El moviment cap a altres països tercers o exportacions. Les exportacions són competència del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació (MAPA).

- Documentació

La documentació que empara el trasllat del bestiar pot variar en funció de la qualificació sanitària de l'explotació de procedència, el tipus de bestiar que es trasllada i la ubicació de l'explotació/establiment de destinació.

- Documentació sanitària

A grans trets podem diferenciar els següents tipus de documentació sanitària:

- La documentació sanitària que emet el ramader per al trasllat de bestiar dins l'àmbit territorial de Catalunya, de la qual n'hi ha de 2 tipus, per a escorxador i per a vida
- Els certificats sanitaris de moviment per al trasllat de bestiar a explotacions/establiments ubicats a Catalunya i en altres comunitats autònomes, que expedixen els serveis veterinaris oficials del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural.
- Les autoritzacions de trasllat a escorxador de bestiar sotmès a campanyes de sanejament que expedixen els serveis veterinaris oficials del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

- Els certificats sanitaris d'intercanvi intracomunitari que expedeixen els serveis veterinaris oficials del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural per mitjà del sistema informàtic europeu conegut com a TRACES
- Els certificats sanitaris d'exportació que expedeixen els serveis veterinaris oficials del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació (MAPA) en base a certificacions sanitàries prèvies emeses pels serveis veterinaris oficials del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural.

- Altra documentació

A més de la documentació sanitària, per al trasllat de bestiar la normativa exigeix en certs casos d'altres documents; són els següents:

- La relació individual d'identificadors dels animals que es traslladen, que es fa servir quan els animals porten identificació individual i no hi ha prou espai per a relacionar-la a la documentació sanitària de trasllat.
- Per als animals destinats a sacrifici, la informació de la cadena alimentària establerta a l'Annex II del *Real Decreto 361/2009*. Pel qual es regula la informació sobre la cadena alimentària que ha d'acompanyar els animals destinats a sacrifici. És responsabilitat del ramader que envii animals de producció a l'escorxador el proporcionar a l'escorxador la informació de la cadena alimentària i és responsabilitat de l'escorxador sol·licitar-la.

El ramader omplirà el document amb la informació de la cadena alimentària basant-se en les dades i els documents que en disposi. Qualsevol document que reculli la informació establerta a l'Annex II del Reial Decret 361/2009 és vàlid, i les associacions ramaderes sectorials, conjuntament amb els sindicats agraris, cooperatives agroalimentàries i associacions del sector de la carn han consensuat un model de document que els interessats poden aconseguir adreçant-se a aquestes associacions.

D'altra banda, el DAR, conjuntament amb l'ACSA i l'APS ha elaborat un model que incorporem a continuació, amb una petita guia explicant com omplir-lo, per si algun ramader el vol fer servir per facilitar a l'escorxador la informació sobre la cadena alimentària.

El document amb la informació sobre la cadena alimentària podrà acompanyar als animals en el seu trasllat cap a l'escorxador fins a l'1 de gener de 2010, a partir d'aquesta data haurà d'arribar a l'escorxador en les 24 hores prèvies a l'arribada dels animals, amb les excepcions següents:

1. Les aus de corral i porcs als quals se'ls hagi realitzat una inspecció ante-mortem, sempre que els animals vagin acompanyats d'un certificat signat pel veterinari/ària que hagi

realitzat aquesta inspecció ante-mortem on es declari que ha examinat els animals a l'explotació i els ha trobat sans.

2. Sol·lípedes domèstics.
  3. Animals que hagin estat sotmesos a un sacrifici d'urgència, si els acompanya una declaració signada pel veterinari en la que es registri el resultat favorable de la inspecció ante-mortem.
  4. Animals que no es lliurin directament, a partir de l'explotació de procedència, a l'escorxador.
- El full de ruta establert al *Reglament 1/2005/CE del consell*, i per al trasllat fora d'Espanya d'èquids domèstics quan estigui previst que el trajecte duri més de 8 hores. Les parades obligatòries que han de realitzar els transports d'animals quan ultrapassin una determinada quantitat d'hores (fixada en el *Reglament (CE) 1 / 2005*, per a cada espècie) s'han de dur a terme en els llocs autoritzats a l'efecte per l'autoritat competent, que ja no es denominen punts de parada sinó punts de control. Les característiques d'aquests punts de control estan fixades en el *Reglament del consell (CE) 1255/97*, de 25 de juny de 1997 (DO L 174) sobre criteris comunitaris que han de complir els llocs de control, modificat pel *Reglament (CE) 1040/2003*.
  - El document identificatiu dels èquids, ja sigui TSE, LIC o passaport per al trasllat d'èquids
  - El calendari de trasllats previstos visat pels serveis veterinaris oficials per a la transhumància d'arnes fora de Catalunya. Aquest Calendari s'haurà d'adjuntar al LER i acompanyarà a les arnes durant el seu desplaçament.

8. Entrevistes

Vam pensar que seria interessant entrevistar a alguns ramaders dedicats a la cria de cavalls de carn. La primera entrevista la vam fer a un conegut nostre resident a St.Llorenç de Morunys que a més de tenir cavalls de carn també es dedica a la cria de cavalls PRà.

La segona entrevista la vam realitzar al secretari de l'associació del Cavall Pirinenc del Pallars Sobirà que a part de tenir aquest càrrec també es dedica a la cria de cavalls de carn.

8.1 Entrevista a ramader d'Hispano-bretó

Nom: Josep Pintó Clotet

Edat: 46

Activitat principal: restauració

Telèfon: 689387317

Domicili: el monegal

Localitat: guixers

Preguntes generals:

1) Quants anys fa que es dedica a la cria de cavalls de carn? Sap si hi haurà possible continuïtat familiar?

28 anys. No hi haurà continuïtat, almenys amb la conjuntura actual.

2) Quines races equines utilitza? Perquè explota aquesta raça? Havia tingut altres races equines per carn anteriorment?

La raça hispanobretona. És la que està adaptada al territori. Ara hi ha un esforç per denominar-la raça dels Pirineus. No he utilitzat cap més raça.

3) Creu que la raça que utilitza és idònia per la zona? per què? Quan temps fa que explota aquesta raça?

És la raça que ha fet el procés d'adaptació al medi al llarg de moltes generacions. Com t'he dit 28 anys explotant-la.

4) Els cavalls estan lliures a la muntanya tot l'any, tot l'any en una explotació o uns mesos a cada lloc? Estan lliures tot l'any.

5) Té treballadors a la seva explotació? (fixes, eventuais...)? La gestió administrativa la dur a terme el propi criador, un gestor, un encarregat, un

familiar? Tot ho faig jo personalment. Aquesta és una activitat que no rendabilitza l'incorporació de recursos exteriors.

En quan al maneig del bestiar:

6) Tenen algun tipus de registre el seu bestiar?

- a) cap tipus de registre
- b) llibre d'explotació sí
- c) anota la genealogia. Des de quan? No l'anoto

7) Sistema d'identificació dels animals?

- a) crotal
- b) ferro
- c) microxip Des de fa un any
- d) altres. quin?

8) Quina fase de producció té la seva explotació?

- a) cicle complet. Complet
- b) cria
- c) recria
- d) engreix

9) En quan al maneig de pastures. El seu bestiar fa rotació de pastures, pastoreig racionat o continu? Fem rotació. Per bé que el període estival (7mesos) el passen en una gran finca, on es mouen a voluntat.

Estructura i mida del ramat:

10) Número total de caps?

- > número femelles de ventre:9
- > número de sementals:1
- > número de poltres:2

11) Actualment el seu cens d'animals s'ha vist augmentat, disminuït...igual que altres anys? per què? Sempre tenim els mateixos caps, doncs és la càrrega ramadera que la nostra terra és capaç d'absorbir.

Cria i reproducció

12) En quan a la cubrició. Fa munta natural o inseminació artificial?Munta natural i en llibertat.

13)Disposa de semental la seva explotació o el porta de fora? El semental cobreix tot l'any?Si/No. Quins mesos? Hi ha un sòl semental que cobreix tot

l'any. Tanmateix les eugues tendeixen al poliestre estacional, per lo qual la gran part de les cubricions es produeixen en uns pocs mesos que coincideixen amb la primavera.

14) Separa les femelles per lots? Edat a la 1era cubrició de les femelles?
Sí. Comencem a cobrir amb 3 anys complerts.

15) Coneix la reposició anual de femelles i de mascles? Només fem la de femelles. Els mascles els importem per a evitar consanguinitat.

16) Fa cubricions amb altres races? No/ Si, en quines? Manté els animals nascuts d'aquests encreuaments? No creuem.

Dades de producció

17) Rep alguna ajuda econòmica? Quina? Cap ajut.

18) El deslletament dels poltres a quina edat/pes ho fa? 6 mesos de vida

19) La venda dels animals la feu al deslletament o a l'edat de sacrifici?
Depèn de l'estat del mercat. El què més ens convé.

20) A quina edat i a quin pes viu porteu els animals a l'escorxador? A quin escorxador els porteu? Sempre sacrificuem abans de l'any de vida. Els poltres solen rendir entre 200 i 250Kg de carn en canal.

22) Veneu els animals a una cooperativa, a un carnisser, a un tractant, a una indústria...? A qualsevol d'ells. Depèn dels avantatges que t'ofereixi cadascun.

23) Coneix la legislació/normativa referent a la producció de carn de cavall? L'aplica a nivell pràctic?

No al conec. Sé que recentment ha canviat substancialment, condicionant les accions de tots els agents: productors, transportistes, escorxadors... però no la conec bé.

Opinió

24) Creu que la gent cada vegada consumeix més carn de cavall? El consum està estacionat des de fa dècades. El mercat és molt reduït.

25) Creu que a Catalunya hi ha suficients explotacions dedicades a la carn de cavall? És un negoci rentable? N'hi ha poques, tanmateix en sobra, exportem carn de cavall.

8) Quina fase de producció té la seva explotació?

- a) cycle complet
- b) cria
- c) recria
- d) engreix

9) En quan al maneig de pastures. El seu bestiar fa rotació de pastures, pastoreig racionat o continu? Pastoreig racionat

Estructura i mida del ramat:

10) Número total de caps?

- > número femelles de ventre: 17
- > número de sementals: 1
- > número de poltres: 1

11) Actualment el seu cens d'animals s'ha vist augmentat, disminuït... igual que altres anys? per què? igual

Cria i reproducció

12) En quan a la cubrició. Fa munta natural o inseminació artificial?

Natural

13) Disposa de semental la seva explotació o el porta de fora? El semental cubreix tot l'any? Si/No. Quins mesos? Semental propi i sempre amb el ramat

14) Separa les femelles per lots? Edat a la 1era cubrició de les femelles? Al temps de parir si. Als tres anys.

15) Coneix la reposició anual de femelles i de mascles? 10-20%

16) Fa cubricions amb altres races? No/ Si, en quines? Manté els animals nascuts d'aquests encreuaments? No

Dades de producció

17) Rep alguna ajuda econòmica? Quina? Si. Agroambientals i Raça de Cat.

18) El deslletament dels poltres a quina edat/pes ho fa? 7 mesos aprox.

19) La venda dels animals la feu al deslletament o a l'edat de sacrifici? Al deslletament

20) A quina edat i a quin pes viu porteu els animals a l'escorxador? A quin escorxador els porteu? -----

22) Veneu els animals a una cooperativa, a un carnisser, a un tractant, a una indústria...? A un tractant-carnisser

23) Coneix la legislació/normativa referent a la producció de carn de cavall? L'aplica a nivell pràctic? si

Opinió

24) Creu que la gent cada vegada consumeix més carn de cavall? si

25) Creu que a Catalunya hi ha suficients explotacions dedicades a la carn de cavall? És un negoci rentable? si. Gens

26) Com veu "el futur" com a ramader de cavall de carn? Molt negre

8.3 Comentari de les entrevistes

Respecte a les preguntes generals de l'entrevista podem concloure que tan un ramader com l'altre fa anys que es dediquen a la cria de cavalls de carn i que ni un ni l'altre veuen clar que hi hagi continuïtat familiar. En quan a les races que utilitzen són races molt adaptades al terreny i molt rústiques. Són el Cavall Pirinenc Català i l'Hispano-bretó. Cadascú està content amb l'elecció d'aquests i mantenen la genètica sense fer encreuaments amb altres races. Ni un criador ni l'altre té treballadors a l'explotació, tot s'ho gestionen ells mateixos la qual cosa ens corrobora que són explotacions petites que intenten minimitzar els costos.

En quan al maneig del bestiar, el registre que tenen dels seus animals és el llibre d'explotació. El Llibre d'explotació ramadera és un document de possessió obligatòria del titular de l'explotació que es mantindrà a l'explotació ramadera actualitzat i a disposició dels tècnics del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca durant un termini mínim de tres anys des de la darrera anotació (DOGC núm.1878 de 23/03/1994) i en quan a l'identificació els animals porten microxip. Respecte a l'alimentació veiem que els dos criadors deixen els animals a la muntanya fent rotació dels terrenys. En un cas els cavalls es mouen a voluntat pels diferents camps de pastura i l'altra els hi raciona la pastura mitjançant tancats i els va canviant de lloc.

L'estructura i mida del ramat per les respostes de les dues entrevistes podem dir que estan formats per un nombre petits d'animals, d'uns 15 animals per explotació. I el cens el mantenen igual des de fa temps.

En quan a la cria, disposen d'un semental que està barrejat amb les eugues i la munta per tan és natural. Els mascles els importen de fora per tal d'evitar la consanguinitat. Les femelles es comencen a cobrir als tres anys d'edat. L'euga és polièstrica estacional, això és degut a que la llum solar (fotoperíode) és necessària per a exercir un estímul òptic al cervell i estimular o inhibir el cicle estral. Les eugues que pasturen sols presenten un període de temps en el que són receptives al mascle, durant l'hivern les eugues estan en anestre hivernal (absència de zel) degut a les poques hores de llum. Els mascles cubreixen en una època determinada de l'any que és a la primavera que és quan les eugues són receptives al mascle.

A l'apartat de producció volem fer esment del tema de les ajudes econòmiques. L'ignasi rep una ajuda agroambiental i una altra per criar una raça autòctona. A partir de l'any 2005 apareix un programa d'ajuts agroambientals per a la Ramaderia als Pirineus. Aquests ajuts a la ramaderia equina concretament responen a "Mesures per a la millora de les pastures en zones de muntanya per a la protecció del paisatge i la biodiversitat amb la ramaderia equina". L'objectiu d'aquestes mesures és el foment de les actuacions, en les explotacions equines extensives, per a la conservació dels ecosistemes agraris i els seus recursos, a partir de la gestió racional dels aprofitaments ramaders i de la coberta vegetal, incentivant el respecte a les càrregues ramaderes admissibles. Els dos ramaders deslleten els seus pollins al voltant dels sis mesos d'edat, se sacrifiquen abans de l'any de vida amb un pes mig de canal al voltant dels 250 kg de pes.

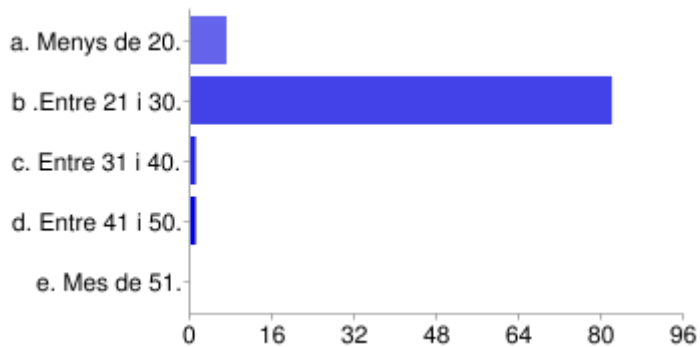
9. Enquestes

Em trobat adient la formulació d'una enquesta per veure que opina un conjunt de la societat envers la producció de carn de cavall i el seu consum.

9.1 Enquesta i resultats

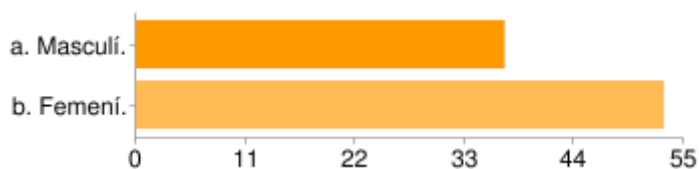
1. Quina edat te?

a. Menys de 20.	7	8%
b. Entre 21 i 30.	82	90%
c. Entre 31 i 40.	1	1%
d. Entre 41 i 50.	1	1%
e. Mes de 51.	0	0%

2. Sexe:

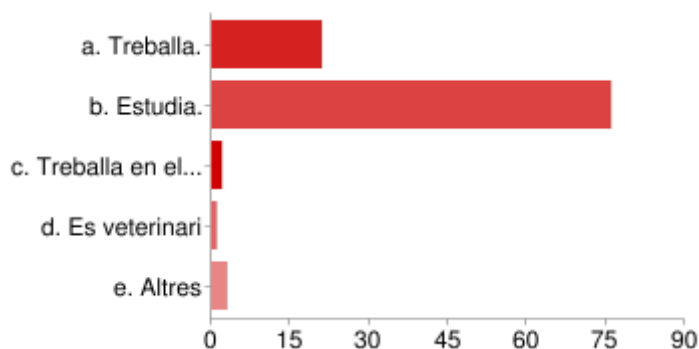
a. Masculí.	37	41%
b. Femení.	53	59%

3. Quina es la seva situació?

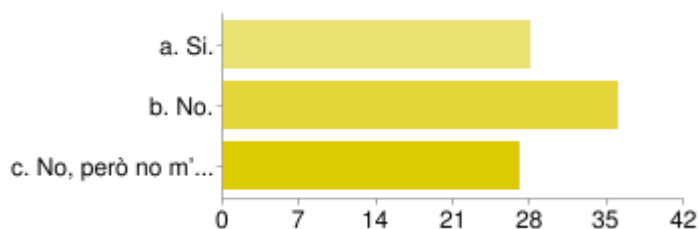
a. Treballa.	21	23%
b. Estudia.	76	84%

c. Treballa en el mon de la producció animal.	2	2%
d. Es veterinari	1	1%
e. Altres	3	3%

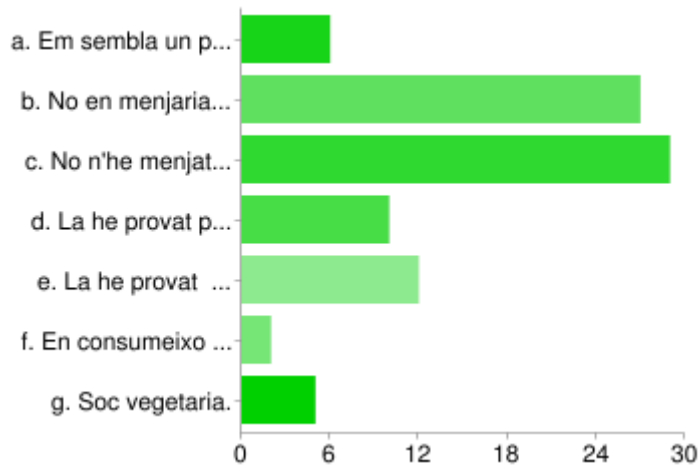
4. Ha consumit mai carn de cavall?

a. Si.	28	31%
b. No.	36	40%
c. No, però no m'importaria provar-la.	27	30%

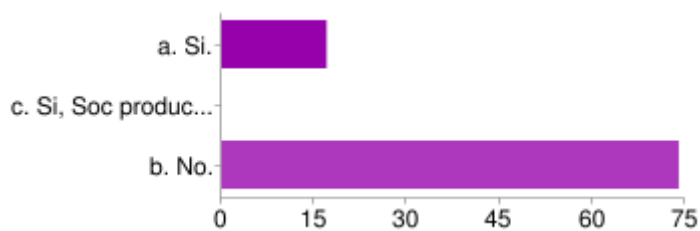
5. Quina es la seva actitud enfront del consum de carn de cavall?

a. Em sembla un problema ètic, no en menjaria mai i crec que hauria de ser il·legal el seu consum.	6	7%
b. No en menjaria, però crec que pot estar permès el seu consum.	27	30%
c. No n'he menjat mai, i m'agradaria provar-la	29	32%
d. La he provat però no en tornaria a menjar mai mes.	10	11%
e. La he provat i m'agradaria menjar-ne de nou.	12	13%
f. En consumeixo habitualment.	2	2%
g. Soc vegetariana.	5	6%

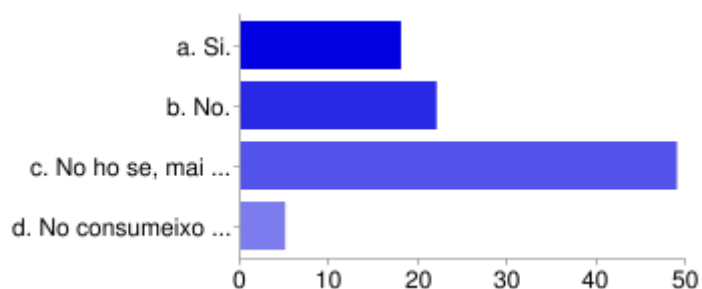
6. Coneix alguna explotació dedicada a la cria de cavalls de carn?

a. Si.	17	19%
c. Si, Soc productor de cavalls de carn.	0	0%
b. No.	74	81%

7. Sap si la seva carnisseria o supermercat (lloc on compra habitualment la carn), disposa d'aquest producte?

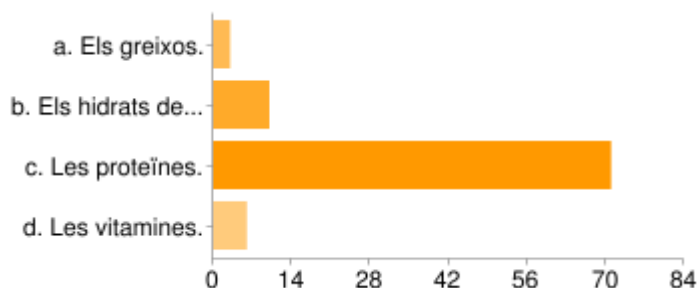
a. Si.	18	20%
b. No.	22	24%
c. No ho se, mai mi he fixat.	49	54%
d. No consumeixo ningun tipus de carn.	5	5%

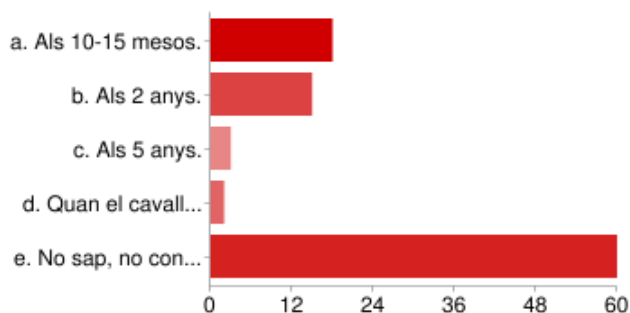
8. Quin creu que es el component nutritiu mes valorat en la carn de cavall?

a. Els greixos.	3	4%
b. Els hidrats de carboni.	10	12%
c. Les proteïnes.	71	84%
d. Les vitamines.	6	7%

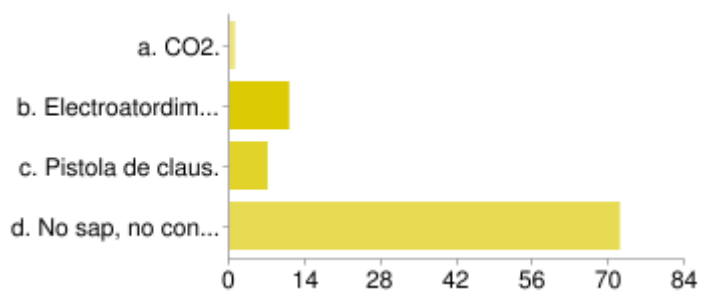
9. Coneix l'edat de sacrifici dels cavalls utilitzats per la producció de carn?

a. Als 10-15 mesos.	18	20%
b. Als 2 anys.	15	16%
c. Als 5 anys.	3	3%
d. Quan el cavall ja es vell.	2	2%
e. No sap, no contesta.	60	66%

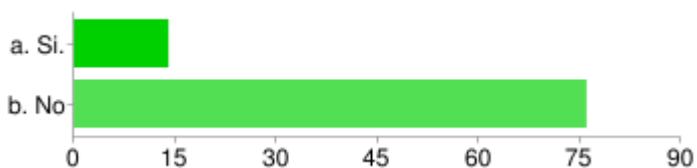
10. Sap quin es el mètode de sacrifici?

a. CO2.	1	1%
b. Electroatordiment.	11	12%
c. Pistola de claus.	7	8%
d. No sap, no contesta.	72	80%

11. Sap d'alguna raça de cavall utilitzada per la producció de carn?

a. Si.	14	16%
b. No	76	85%

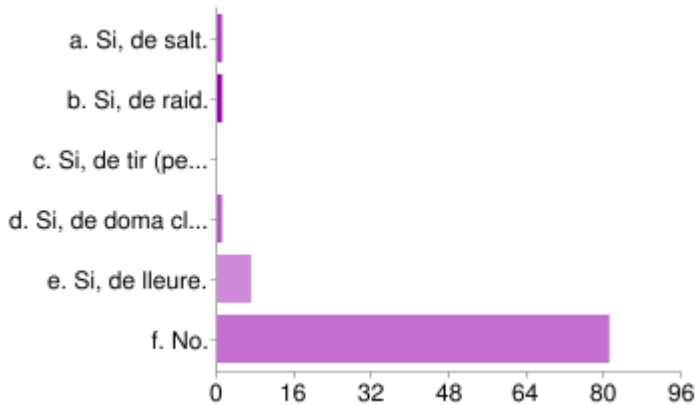

12. En cas de que hagi respòs afirmativament a la pregunta anterior, nombrin alguna (ordenats per ordre de mes a menys nombrats):

Bretó > Perxeró> Hispano-bretó> Cavall Pirinenc Catala > Shire.

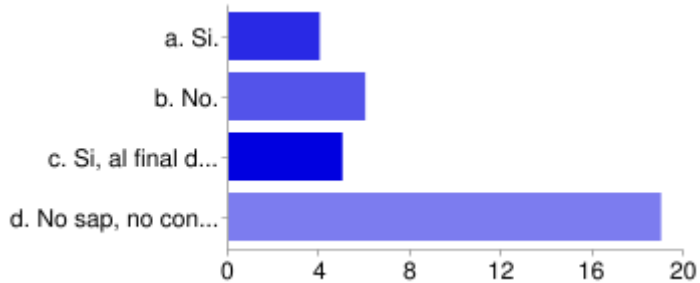
13. Vostè te cavalls?

a. Si, de salt.	1	1%
b. Si, de raid.	1	1%
c. Si, de tir (pesant).	0	0%
d. Si, de doma clàssica.	1	1%
e. Si, de lleure.	7	8%
f. No.	81	89%

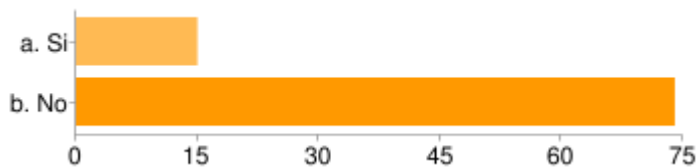
14. En cas afirmatiu a la pregunta anterior, creu que els seus cavalls podrien ser utilitzats, hipotèticament parlant, per a la producció de carn.

a. Si.	4	12%
b. No.	6	18%
c. Si, al final de la seva vida "útil".	5	15%
d. No sap, no contesta.	19	56%

15. Coneix algun país, on per tradició es consumeixi carn de cavall?

a. Si	15	17%
b. No	74	83%

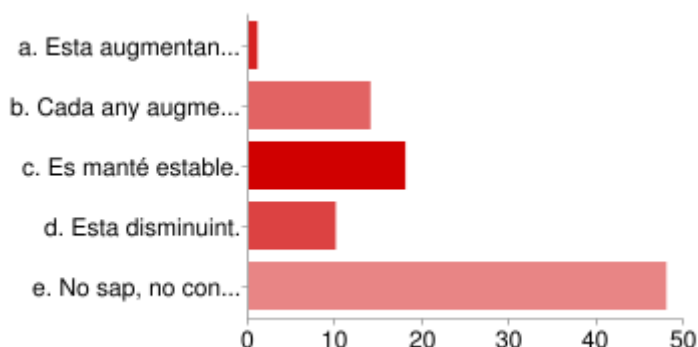
16. Quin/s (ordenats per ordre de mes a menys nombrats)?

França> Itàlia> Alemanya.

I després 4 respostes individuals: Argentina, Mongòlia, Espanya i Àfrica

17. Com creu que esta evolucionant el consum de carn de cavall a Catalunya?

a. Esta augmentant moltíssim.	1 1%
b. Cada any augmenta lleugerament.	14 15%
c. Es manté estable.	18 20%
d. Esta disminuint.	10 11%
e. No sap, no contesta.	48 53%

9.2 Comentari dels resultats

Com es pot veure, aquesta enquesta ha estat formulada a 91 persones on en la seva majoria: el rang d'edat anava dels 21 als 30, eren estudiants i on només una minoria (12%) té contacte amb el món del cavall (posseeix cavalls o en monta). Per lo tant, aquesta enquesta només analitza el consum de carn de cavall en els "joves", sense coneixement del món dels cavalls.

Pel que fa el consum de carn de cavall només un 31% del enquestats n'ha consumit, per lo tant podem veure que el consum de carn de cavall no és molt comú.

Enfront l'actitud envers el consum d'aquesta carn, hi ha opinions diverses: òbviament només la provat una minoria, però d'aquesta només un 2% la consumeix habitualment. Dins d'aquest grup de individus que l'han consumit, cal dir que un 11% no la tornaria menjar. Em vist per lo tant, que en aquesta pregunta, lògicament, hi ha un percentatge mes elevat de persones que no han consumit mai carn de cavall, i dins d'aquest grup, els hi agradaria provar-la a un 32%, per lo tant podem dir, que hi ha un 43% de les 91 persones enquestades que no l'han provat i no tenen cap interès per provar-la.

Sobre el coneixement de la producció de cavalls de carn la majoria de gent no coneix ninguna explotació; ni l'edat de sacrifici; ni els mètodes de sacrifici; ni les races de cavalls utilitzades; ni l'ús de cavalls no criats per la producció de carn per a ser sacrificats amb aquest funció.

En el tema de comercialització de carn de cavall, més d'un 50% de gent desconeix si el seu punt habitual de compra de carn, si ven aquest tipus de

carn. I només un 20% corroboren que en el seu supermercat o carnisseria la venen. Per lo tant, no tenim informació suficient per a dir si aquest tipus de carn es ven en els punts habituals de venda (a part de les carnisseries especialitzades). Això sí, la majoria de enquestats coneixen que aquestes carns són valorades per un elevat component proteic.

En el cas de si els enquestats coneixien països on es consumeix més habitualment carn de cavall, la majoria ho desconeixia, i en els que han respost tenim opinions molt diverses.

Per lo tant podem concloure que en aquest rang d'edat, hi ha una desconeixença generalitzada en el món de la producció de carn de cavall i es una carn no consumida per la majoria .

10. Conclusió

10.1 Ètica

A Catalunya hi ha molta tradició pel que faria el món del cavalls. El cavall és un animal molt apreciat com a animal de companyia i poc vist com a animal de producció. És principalment degut a aquest motiu, pel qual la carn de cavall és poc consumida, i el fet de que algú la pugui consumir habitualment, ens fa caure en la idea que t'estiguessis menjant una mascota, com podria ser el nostre gat o gos.

Però nosaltres pensem que la carn de cavall cada cop serà més valorada, el consumidor hauria de tenir a l'abast més informació respecte a les qualitats que té la carn equina. I promoure la carn de cavall que és criat al nostre país, on hi ha races càrniques amb molt bona conformació i que a més a més, el sistema de cria d'aquests animals és pràcticament extensiu i, per lo tant serveix per aprofitar recursos i zones altes de pastura, que d'altra forma no podrien ser aprofitables.

Des del nostre punt de vista, com a persones que tenim cavalls i els estimem, pensem que una cosa no es contrària a l'altre. Pots tenir un cavall i gaudir molt amb ell i no per això deixar de consumir carn equina. Si que és veritat que preferim saber que els animals que consumim provenen de races de carn i no pas de cavalls vells o de reforma que prèviament havien sigut utilitzats com a cavall d'esport.

10.2 Valoracions del treball

El resultat d'aquest treball, a nivell personal, te una valoració molt positiva. Com ja em reiterat repetides vegades, la carn de cavall per nosaltres era un tema totalment desconegut, i gràcies a la realització d'aquest treball ens em adonat del gran valor nutritiu i de les qualitat positives que pot comportar el consum d'aquesta carn.

Un tema que ens va interessar mentre aprofundíem més en el treball, és el tema del cavall pirinenc català i tots els esforços que s'estan fent perquè sigui considerada una raça autòctona de Catalunya. Creiem apropiat , el fet de que es conservin les races autòctones, i s'utilitzin com a productores de carn, envers altres races no autòctones. A part, el fet de que s'exploti aquesta raça

com a productora de carn és positiu, ja que a diferència d'altres races que han perdut la seva utilitat inicial (coma animal de tir), i corren perill d'extinció, el fet de que el cavall pirinenc català s'hagi "reutilitzat" en la producció de carn permetrà la seva subsistència com a raça.

També ens em adonat, mitjançant les enquestes, que hi ha un desconeixement general sobre la carn de cavall. Primer, degut al tema ètic de que la gent veu els cavalls com a animals de companyia, i no com a font d'aliment; i segon pel fet de que no hi hagi un gran nombre ni d'explotacions, ni de comerços que la venguin al nostre país.

Com a nota final, esperem que el consum d'aquesta carn, tot i que ara mateix està disminuint lleugerament, en un futur augmenti, i que la societat se n'adoni del seu elevat valor nutritiu i les seves propietats saludables.

11. Bibliografia

11.1 Llibres

- *Evaluación de la carne en la cadena de producción*. Swatland, H. J. Zaragoza : Acribia, DL 2002
- *Las razas de tiro*. Massaguer, Pilar. Barcelona : Ediciones El Caballo, 1995
- *Producción de carne con pastos y forrajes*. Zea Salgueiro, Jaime Madrid : Mundi-Prensa, 1990
- *Producción animal*. Sotillo Ramos, José Luis .Madrid : Tebar Flores, D.L. 1985

11.2 Internet

- Cavall Pirinenc Català www.rac.uab.es
- Diari oficial de l'UE <http://eur-lex.europa.eu/es/index.htm>
- Eurocarne digital www.eurocarne.com
- Federació del Cavall Pirinenc Català federaciócavallpirinencatala.blogspot.com
- Federació catalana d'Indústries de la carn www.fecic.es
- Generalitat de Catalunya. Departament agricultura i ramaderia www.gencat.cat/darp
- Mercat majorista de Barcelona www.mercabarna.es
- Ministeri de medi ambient i rural del govern d'Espanya www.mapa.es/
- Organització de les nacions unides per l'agricultura i l'alimentació www.fao.org

12. Annexos

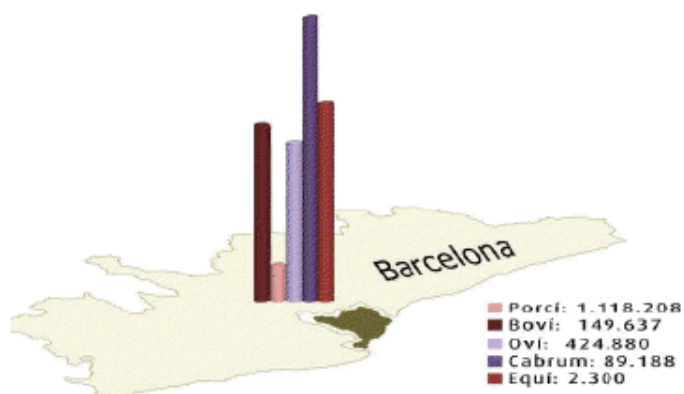
12.1 Annex I: gràfiques sobre el sacrifici a nivell català

-Sacrificis al servei regional de la Val d'Aran i l'alt Pirineu al 2009

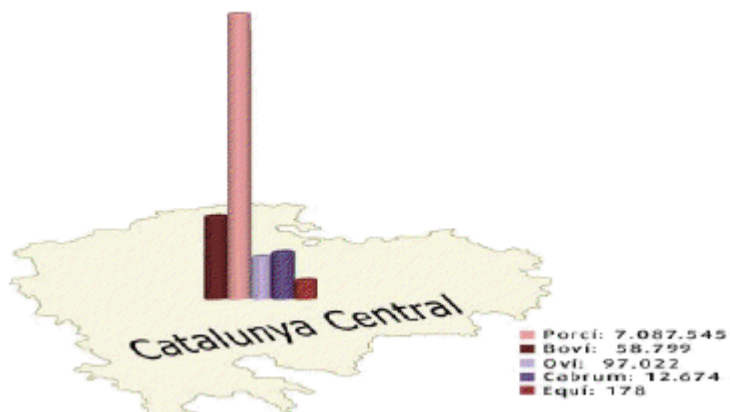
SR Alt Pirineu i Aran			
Espècies	Caps	Tn carn	% Evolució sacrifici
Conills	281.988	352	-7,7
Pollastres	260.150	416	8,7
Oví	21.135	254	-7,8
Porcí	3.607	271	-3,4
Boví	2.907	640	-7,7
Cabrum	1.582	19	18,7
Equí	89	20	50,6

-Sacrificis al servei regional de Barcelona al 2009:

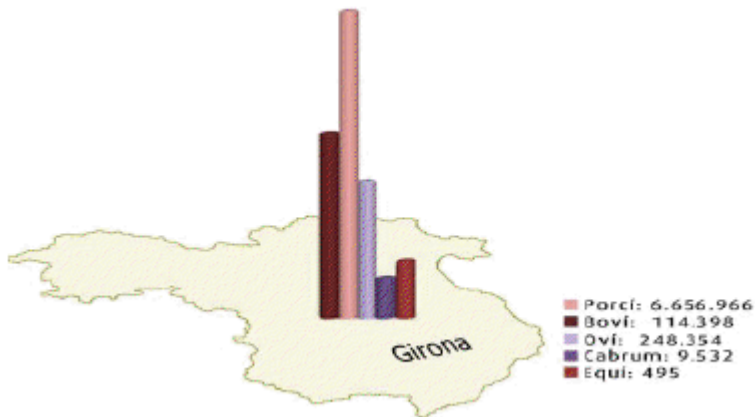
SRC Barcelona			
Espècies	Caps	Tn cara	Evolució sacrifici
Pollastres	38.972.915	82.357	-10,8
Gallines	1.141.532	1.826	-3,1
Porcí	1.118.208	83.866	0,5
Conills	800.911	1.001	-7
Oví	424.880	5.099	-5,3
Boví	149.637	32.920	-8,9
Cabrum	89.188	1.070	8,8
Perdius	77.200	35	8,8
Ànecs	83.681	191	39,4
Galls dindi	16.221	97	-88,6
Pintades	3.359	5	-37
Equi	2.300	506	1,8

-Sacrificis al servei regional de la Catalunya Central al 2009:

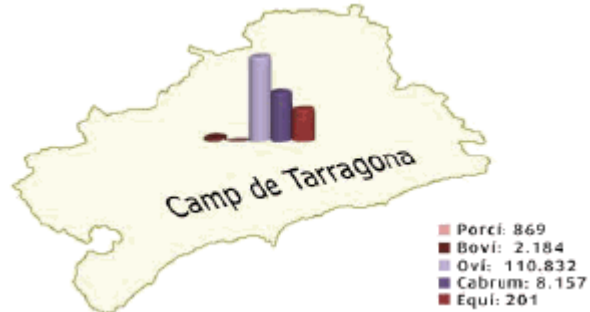
<i>Especies</i>	SR Catalunya Central		
	<i>Caps</i>	<i>Tn cam</i>	<i>Evolució sacrifici</i>
Porcí	7.087.545	531.566	1,5
Pollastres	4.206.218	6.730	2,5
Conills	3.617.894	4.522	-17,4
Ànecs	111.145	333	0,4
Gallines	99.653	159	2,9
Oví	97.022	1.164	-10,9
Boví	58.799	12.936	-11,9
Cabrum	12.674	152	-1,9
Galls dindi	866	5	3,9
Pintades	226	0,34	0
Equí	178	39	11,9

-Sacrificis al servei regional de Girona al 2009:

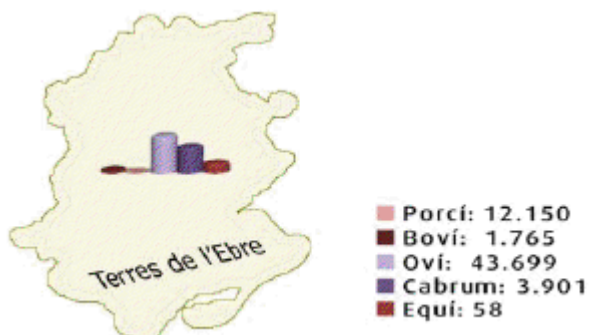
<i>Especies</i>	<i>Caps</i>	<i>Tn cam</i>	<i>Evolució sacrifici</i>
Pollastres	9.894.446	15.831	-6,6
Porcí	6.656.966	499.272	1,7
Conills	1.289.928	1.612	-4
Oví	248.354	2.980	-11,3
Boví	114.398	25.168	-12,5
Ànecs	101.983	306	-15,9
Cabrum	9.532	114	-8,5
Galls dindi	2.710	16	-39,8
Pintades	1.160	2	-56,5
Gallines	980	2	-87,9
Equí	495	109	-8,5

-Sacrificis al servei regional del Camp de Tarragona al 2009

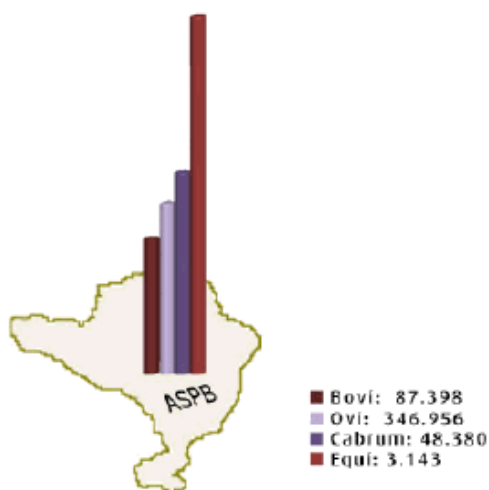
Especies	SR Camp de Tarragona		
	Caps	Tn carn	Evolució sacrifici
Pollastres	15.609.463	24.975	10,6
Conills	4.497.364	5.622	16,9
Gallines	205.300	328	-4
Oví	110.832	1.330	-10,1
Ànecs	64.098	192	20,2
Cabrum	8.157	98	-11
Boví	2.184	480	2,4
Pintades	1.375	2,06	-21,6
Porcí	869	65	0,3
Equí	201	44	7,9

-Sacrificis al servei regional de les terres de l'Ebre al 2009

Especies	SR Terres de l'Ebre		
	Caps	Tn carn	Evolució sacrifici
Pollastres	21.524.886	34.440	-1,1
Galls dindi	4.851.471	29.109	-0,9
Gallines	2.043.919	3.270	-13,8
Conills	306.041	383	-1,9
Oví	43.699	524	-38,3
Porcí	12.150	911	-10,8
Ànecs	7.717	23	-11
Cabrum	3.901	47	-4,5
Boví	1.765	388	-23,3
Equí	58	13	-1,8

- Sacrificis segons l'agència de salut pública de Barcelona (Barcelona ciutat) al 2009

Especies	ASPB		
	Caps	Tn carn	% Evolució sacrifici
Oví	346.956	4.163	-1,9
Boví	87.398	19.228	-14,6
Cabrum	48.380	581	392,0
Equí	3.143	891	-11,7

- Veiem que en aquestes estadístiques, que els sacrificis de cavalls de carn a Catalunya, són minoritaris en comparació, als sacrificis d'altres animals. També s'observa que els percentatges de cavalls sacrificats durant el 2009:

Producció carn èquid 2009

Servei Regional	EQUI		
	Caps	Tn cam	%
Alt Pirineu i Aran	89	20	1,38%
ASPB	3.143	691	48,62%
SR Barcelona	2.300	506	35,58%
SR Catalunya Central	178	39	2,75%
SR Camp de Tarragona	201	44	3,11%
SR Girona	495	109	7,66%
SR Lleida	---	---	---
SR Terres de l'Ebre	58	13	0,90%
TOTAL	6.464	1.422	

- S'observa una major producció de carn d'èquid a la província de Barcelona.

12.2 Annex II

ORDRE sobre el cavall pirinenc català

AAR/184/2008, de 24 d'abril, per la qual es crea el Llibre genealògic de la raça equina Cavall pirinenc català, i se n'aprova la reglamentació específica i el seu estàndard racial.

La raça Cavall pirinenc català té gran valor zootècnic per la seva rusticitat, l'elevada precocitat sexual, la bona fertilitat, la gran facilitat de part i les notables aptituds maternals.

En els darrers anys s'han dut a terme accions de millora sobre aquesta població a efecte de conservar, potenciar i millorar la raça.

D'acord amb l'article 116.1.a) de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria d'agricultura i ramaderia que inclou, en tot cas, la regulació i el desenvolupament de l'agricultura, la ramaderia i el sector agroalimentari.

Per tant, correspon a la Generalitat la creació del llibre genealògic de les races autòctones catalanes, l'aprovació de la reglamentació específica i el seu estàndard racial, així com el reconeixement oficial de les organitzacions i associacions de criadors que tinguin el seu àmbit territorial a Catalunya.

En tant no es desenvolupi l'esmentat article 116 de l'Estatut i a efectes d'aquesta Ordre, és d'aplicació el Reial decret 662/2007, de 25 de maig, sobre selecció i reproducció de bestiar equí de races pures.

Amb la finalitat de coordinar les accions de millora i manteniment i establir un efectiu de bestiar selecte que mantingui el patrimoni genètic cal establir el prototip de la raça i crear el Llibre genealògic de la raça Cavall pirinenc català.

Aquesta Ordre ha estat sotmesa al tràmit d'audiència dels membres de la Comissió sectorial del cavall, mitjançant l'Oficina de relacions sectorials, i a les associacions que crien aquesta raça del Pallars Sobirà, la Cerdanya, L'Alt Urgell, Era Val d'Aran, el Pallars Jussà, l'Alta Ribagorça i el Ripollès, i la major part de les al·legacions rebudes han estat recollides.

En conseqüència, a proposta de la Direcció General d'Agricultura i Ramaderia, i en ús de les atribucions que m'han estat conferides,

Ordeno:

Article 1

Creació i objectius

1.1 Es crea el Llibre genealògic de la raça Cavall pirinenc català i se n'aprova la reglamentació específica i el seu estàndard racial, els quals consten, respectivament, als annexos 1 i 2 d'aquesta Ordre.

1.2 La creació del Llibre genealògic té els objectius de permetre el control tècnic de la raça i de disposar de les dades que permetin desenvolupar un programa de millora per a la conservació, la selecció i l'avaluació genètica dels animals de la raça, mitjançant el control de rendiments, per tal de destinar-los a la reproducció.

Article 2

Contingut

Es podran inscriure al Llibre genealògic els animals de la raça Cavall pirinenc català que compleixen l'estàndard racial que figura a l'annex 2 d'aquesta Ordre.

Article 3

Reconeixement oficial de les associacions de criadors

3.1 El Llibre genealògic de la raça Cavall pirinenc català el portaran les associacions de criadors del Cavall pirinenc català, que tinguin per objecte col·laborar amb el manteniment i la promoció d'aquesta raça i que hagin estat reconegudes oficialment pel director o la directora General d'Agricultura i Ramaderia per gestionar el Llibre.

3.2 Per tal que una associació sigui reconeguda oficialment cal que compleixi els requisits establerts a l'article 5.2 del Reial decret 662/2007, de 25 de maig, sobre selecció i reproducció de bestiar equí de races pures.

3.3 Les associacions interessades en obtenir el reconeixement oficial per a gestionar el Llibre genealògic presentaran a la Direcció General d'Agricultura i Ramaderia, en un termini d'un mes a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Ordre, una sol·licitud a la qual adjuntaran:

- a) Fotocòpia del NIF de qui sol·licita i NIF del/de la representant legal.
- b) Documentació acreditativa de la personalitat jurídica de l'associació sol·licitant. S'ha d'aportar el certificat actualitzat de la inscripció al Registre d'entitats, associacions, fundacions i col·legis professionals.
- c) Fotocòpia de l'acte pel qual es pren la decisió de sol·licitar el reconeixement i s'assumeixen els drets i les obligacions derivades de la gestió del Llibre genealògic.
- d) La documentació que justifiqui el compliment del que estableix l'article 5 del Reial decret 662/2007, de 25 de maig.

3.4 El reconeixement oficial de les associacions de criadors de la raça equina Cavall pirinenc català correspon a la persona titular de la Direcció General d'Agricultura i Ramaderia, mitjançant resolució, la qual els serà notificada i es publicarà al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

3.5 El termini per resoldre és de tres mesos, comptat des de la data d'entrada de la sol·licitud. Transcorregut l'esmentat termini sense rebre la resolució corresponent, la sol·licitud de reconeixement s'entendrà estimada i l'associació reconeguda oficialment, llevat que no compleixi els requisits essencials que estableix l'esmentat article 5.2 del Reial decret 662/2007, segons disposa l'article 62.1.f) de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

3.6 D'acord amb el que estableix l'article 2.2 de la Decisió 90/254/CEE, de la Comissió, de 10 de maig de 1990 (DO L 145 de 8/6/1990), es podrà denegar el reconeixement oficial a una organització o associació de ramaders si constitueix una amenaça per a la conservació de la raça o compromet el programa zotècnic d'una associació o organització ja reconeguda.

3.7 Contra les resolucions denegatòries del reconeixement oficial de les associacions de criadors es pot interposar recurs d'alçada davant el conseller o la consellera d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, en el termini d'un mes i d'acord amb la regulació establerta als articles 114 i 115 de l'esmentada Llei 30/1992, de 26 de novembre.

Article 4

Gestió del Llibre genealògic

4.1 El reconeixement oficial de les associacions de criadors habilita per a la gestió del Llibre genealògic.

4.2 No obstant el que preveu l'apartat anterior, per raons d'interès públic degudament valorades, la gestió del Llibre genealògic de la raça equina Cavall pirinenc català es podrà atribuir a una única associació que hagi estat reconeguda oficialment, d'acord amb el que disposa l'article 3 d'aquesta Ordre.

4.3 En el supòsit previst a l'apartat anterior, la resolució de reconeixement oficial i d'atorgament de la gestió del Llibre valorarà les raons d'interès públic que justifiquen l'esmentat atorgament i el fonamentarà amb respecte als principis de no discriminació i lliure concurrència. S'atorgarà la gestió a l'associació de criadors reconeguda oficialment que millor s'adeqüi al compliment dels objectius que té el Llibre genealògic, els quals s'estableixen a l'article 1 d'aquesta Ordre, i a l'efecte es valorarà el seu grau de representativitat i implantació, la imparcialitat per a l'exercici de les funcions i la capacitat i els mitjans de què disposa.

Article 5

Revocació de la gestió del Llibre genealògic

5.1 En cas que la o les associacions a les quals se'ls ha atorgat la gestió del Llibre genealògic de la raça Cavall pirinenc català incompleixin alguna de les obligacions inherents a la gestió del Llibre, la persona titular de la Direcció General d'Agricultura i Ramaderia, amb audiència prèvia de la o les associacions, podrà revocar l'atorgament de la gestió de l'esmentat Llibre. Contra la resolució de revocació es podrà interposar recurs d'alçada davant el conseller o la consellera d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural.

5.2 En cas de revocació, si la gestió del Llibre havia estat atribuïda a una única associació, d'acord amb el que preveu l'article 4.2, s'atorgarà a una altra associació reconeguda oficialment. En cas que no n'hi hagi cap altra, la gestió serà assumida per la Direcció General d'Agricultura i Ramaderia.

Article 6

Inspecció i control

Les funcions d'inspecció i control de la gestió del Llibre genealògic les exercirà el Servei de Producció Ramadera de la Direcció General d'Agricultura i Ramaderia.

Article 7

Comissió d'inscripció al Llibre genealògic

7.1 Les associacions de criadors reconegudes oficialment disposaran d'una Comissió d'inscripció al Llibre genealògic que estarà formada pels membres següents:

President o presidenta: el president o la presidenta de l'associació gestora del Llibre genealògic de la raça o persona en qui delegui.

Inspector director tècnic o inspectora directora tècnica: nomenat/da pel director o la directora general d'Agricultura i Ramaderia, a proposta del president o la presidenta de la Comissió.

Vocals:

Una persona tècnica responsable del programa de conservació i millora.

Tres persones representants de l'associació de criadors de la raça Cavall pirinenc català, una de les quals serà la persona tècnica responsable del programa de conservació i millora aprovat per la Direcció General d'Agricultura i Ramaderia, una altra ha de pertànyer a la comarca on està ubicada l'explotació de l'animal valorat, i la tercera serà qui designi l'associació.

7.2 La Comissió actuarà com a òrgan col·legiat, i adoptarà els acords per majoria. El vot del president o presidenta serà de qualitat. El funcionament de la Comissió s'ajustarà al que estableixin els estatuts de l'associació i supletòriament serà d'aplicació el que estableix el capítol 6 de la Llei 13/1989, de 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'administració de la Generalitat.

7.3 Corresponen a la Comissió d'inscripció les tasques següents:

a) Estudiar i aprovar, si escau, les sol·licituds d'inscripció dels animals als registres del Llibre genealògic.

b) Resoldre les reclamacions de les persones propietàries pel que fa a la qualificació dels seus exemplars.

c) Proposar a l'associació les actuacions i els programes a dur a terme per a la conservació, la millora i la difusió de la raça.

d) Informar sobre les sancions que proposin la o les associacions gestores del Llibre genealògic a la Direcció General d'Agricultura i Ramaderia la qual resoldrà sobre les mateixes.

e) Les que es relacionen als annexos d'aquesta Ordre i les que li encomani la persona titular de la Direcció General d'Agricultura i Ramaderia.

7.4 En el supòsit previst a l'article 4.2 d'aquesta Ordre, només tindrà Comissió d'inscripció l'associació gestora del Llibre.

Article 8

Recursos

Contra les resolucions de la Comissió d'inscripció es pot interposar recurs d'alçada davant el director o la directora general d'Agricultura i Ramaderia en el termini d'un mes comptat a partir de l'endemà de la notificació de la resolució, sens perjudici que se'n pugui interposar qualsevol altre admès en dret.

Disposició transitòria

En la primera sessió de la Comissió d'inscripció prevista a l'article 7 d'aquesta Ordre, la persona inspectora directora tècnica serà nomenada per la persona titular de la Direcció General d'Agricultura i Ramaderia.

Disposició final

Aquesta Ordre entrarà en vigor l'endemà de la seva publicació al DOGC.

Barcelona, 24 d'abril de 2008

Joaquim Llena i Cortina

Conseller d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

Annex 1

Reglamentació del Llibre genealògic de la raça Cavall pirinenc català

Capítol 1

Estructura del Llibre genealògic

Article 1

El Llibre genealògic de la raça Cavall pirinenc català constarà dels registres següents:

Registre fundacional (RF).

Registre auxiliar (RA).

Registre de naixements (RN).

Registre definitiu (RD).

Registre de mèrits (RM).

Article 2

2.1 La inscripció d'un animal en el registre corresponent l'haurà de sol·licitar la persona propietària a l'associació gestora del Llibre, amb la presentació dels impresos a l'efecte complimentats i amb l'aportació de les dades del naixement.

2.2 No s'inscriuran en cap registre els exemplars que presentin tares o defectes morfològics que desaconsellin la seva utilització com a reproductors/es o que exhibeixin manca de fidelitat racial.

2.3 La qualificació, la identificació i la proposta o no d'inscripció dels animals serà tasca del personal tècnic expressament designat per l'associació gestora del Llibre genealògic.

2.4 Per a una major garantia de la identificació i inscripció d'exemplars als registres d'aquest Llibre genealògic, el inspector o la inspectora de la raça podrà esbrinar i realitzar les diligències que cregui oportunes, i podrà, així mateix, recórrer a la verificació del parentiu mitjançant les proves pertinents.

2.5 Correspon a l'associació gestora l'expedició de la documentació genealògica que haurà d'incloure, a més de les condicions generals establertes per a la identificació dels èquids, tots els distintius d'identificació referits a l'animal en qüestió i que han de correspondre's amb els que exhibeixi l'individu mateix.

2.6 S'estableixen, amb caràcter oficial, les proves de paternitat.

Article 3

3.1 Registre fundacional (RF): aquest Registre representa el fonament i principi selectiu de la raça, consegüentment ha d'acollir els animals reproductors (mascles i femelles) que, responent al prototipus racial que s'estableix a l'annex 2, reuneixin els requisits següents:

Tenir almenys dos anys d'edat tant els mascles com les femelles.

Qualificació morfològica amb una puntuació mínima de 50 punts (d'un màxim de 100 punts), segons barem oficial, tant mascles com femelles, i que no

presentin defectes excloents.

Que la seva inscripció se sol·liciti de manera expressa a l'associació gestora d'aquest Llibre genealògic.

3.2 Aquest Registre tindrà una vigència de dos anys comptat a partir de la publicació d'aquesta Ordre. Aquesta vigència pot ser prorrogada, a petició de la Comissió d'inscripció, per resolució del director o la directora general d'Agricultura i Ramaderia.

Article 4

4.1 Registre auxiliar (RA): aquest Registre restarà inactiu mentre estigui en vigor el Registre fundacional (RF). S'hi inscriuran les femelles reproductores que, mancades totalment o parcialment d'antecedents genealògics reconeguts per aquest Llibre genealògic, posseeixin els caràcters morfològics propis de la raça i compleixin els requisits següents:

- a) Tenir una edat no inferior als tres anys.
- b) Tenir una qualificació morfològica mínima de 50 punts.

4.2 Dins d'aquest Registre s'estableixen dues categories:

a) Auxiliar A (RAA): accediran a aquest registre les femelles sense documentació genealògica de les quals se n'acrediti l'ascendència; i sempre que s'hagi sol·licitat la seva inscripció formalment a l'associació gestora del Llibre genealògic. Els animals que superin aquests condicionants s'identificaran en el moment de la qualificació segons el mètode aprovat a tal efecte.

b) Auxiliar B (RAB): s'hi inscriuran les femelles filles de mare que pertanyi al Registre auxiliar A (RAA), i pare inscrit al Registre fundacional (RF), o al definitiu (RD), o al de mèrits (RM), que en el seu moment obtinguin la puntuació morfològica exigida per a les femelles del RAA.

Article 5

5.1 Registre de naixements (RN): en aquest Registre s'inclouran les cries d'ambdós sexes, nascudes de progenitors que pertanyin a qualsevol Registre amb excepció del RAA; és a dir: RF, RD, RAB o RM, sempre que:

a) La persona propietària presenti, en un termini màxim de sis mesos des del naixement, la sol·licitud corresponent i porti les dades de naixement necessàries. No obstant això, es podrà sol·licitar la inscripció fora d'aquest termini sempre que es reuneixin la resta de requisits d'aquest apartat, i es verifiqui la filiació compatible del producte.

- b) Els animals manquin de defectes determinants de desqualificació.
- c) Estiguin degudament identificats tal com es descriu a l'article 8 d'aquest annex 1.
- d) Sobre els animals declarats de cada persona propietària es verificarà aleatòriament la filiació mitjançant marcadors genètics, seguint els criteris internacionals reconeguts. En cas de no-concordança, la persona propietària dels animals haurà d'acreditar mitjançant marcadors genètics la filiació de tots els animals.

5.2 Les cries inscrites romandran en aquest Registre fins el seu trasllat al RD, sempre que compleixin els requisits establerts a l'article 6 d'aquest annex 1.

Article 6

6.1 Registre definitiu: en aquest Registre s'hi podran inscriure els animals que procedeixen del Registre de naixements quan compleixin l'edat de tres anys, amb els requisits següents:

- a) Haver obtingut una qualificació morfològica mínima de 60 punts les femelles i 65 punts els mascles, sobre un màxim de 100 punts.
- b) No presentar tares o defectes que els impedeixin una funció reproductiva normal.

6.2 Seran donats de baixa d'aquest Registre els individus que la Comissió d'inscripció de la raça comprovi que són portadors de caràcters hereditaris anòmals, que en facin aconsellable l'eliminació del programa.

Article 7

Registre de mèrits: s'inscriuran en aquest Registre, a petició de l'associació gestora del Llibre genealògic i acordat per la Comissió d'inscripció, els animals reproductors sobresortints de la raça, que pertanyin al Registre fundacional o definitiu i destaquin per les seves característiques morfològiques, productives i genealògiques. Aquest registre constarà de dues seccions:

- a) Secció femelles: accediran a aquesta secció les reproductores que hagin assolit els nivells selectius següents:

75 o més punts en la seva qualificació morfològica, sobre un màxim de 100 punts.

75 o més punts en la seva qualificació d'aptitud càrnia, sobre un màxim de 100 punts, tal com s'especifica a l'article 3 de l'annex 2.

A partir del tercer any de vigència del Llibre, tenir almenys tres descendents inscrits al Registre definitiu, en tres anys consecutius, amb al menys 60 punts, sobre un màxim de 100 punts. Aquestes femelles obtindran el títol de .mares de futur semental..

b) Secció mascles: destinada als mascles que assoleixin els mèrits següents:

80 punts o més en la seva qualificació morfològica, sobre un màxim de 100 punts.

80 punts o més en la seva qualificació d'aptitud càrnia, sobre un màxim de 100 punts.

Ser fill d'una mare de futur semental i de pare de Registre fundacional, definitiu o de mèrits.

Tenir inscrits deu descendents en el Registre definitiu.

Aquests mascles rebran el títol de .mascle qualificat.. Aquells que, a més, s'hagin sotmès a proves de valoració genètica, segons esquema de selecció aprovat a l'efecte, i obtinguin resultats positius, rebran el títol de .reproductor provat..

Capítol 2

Identificació i registre dels animals

Article 8

8.1 Els animals que s'inscriguin al Llibre genealògic hauran d'estar identificats amb ressenya, la qual es complementarà amb la implantació d'un sistema electrònic d'identificació adequat a la normativa UNE-ISO 11784 i UNE-ISO 11785, acceptat pel Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, i es farà presa de mostres dels mascles destinats a reproducció per a la realització de les anàlisis dels marcadors genètics.

8.2 L'accés a les dades del Llibre genealògic són lliures, excepte les dades identificatives de persones que estiguin afectades per la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, sobre protecció de dades de caràcter personal.

Annex 2

Prototipus racial

Article 1

Per poder ser inscrits al Llibre genealògic, els exemplars de la raça equina

Cavall pirinenc català hauran de posseir els caràcters següents:

1.1 Aspecte general: els individus són de plàstica sublongilínia, format subhipermètric a hipermètric i perfil fronto-nasal subcirtoide (subconvex). L'alçada a la creu oscil·la entre 1,45 i 1,60 metres, depenent del sexe, i és una raça semipesada a pesada. L'aparença és proporcionada i equilibrada, i resulta, en el seu conjunt, molt harmònic amb aspecte de fortlesa i agilitat. El dimorfisme sexual és marcat, amb un acusat predomini del terç anterior en els mascles. De temperament tranquil, són no obstant això vius, ardents i vigorosos. Són animals molt rústecs, longeus i sobris. Amb una gran facilitat de part i notables aptituds maternes per a la cria, la seva principal orientació productiva, criats en règim extensiu, és cap a la producció i posterior venda de poltres, de sis a vuit mesos d'edat.

1.2 Cap: de grandària mitjana a gran, en relació amb la massa corporal. Perfil cranial ortoide (recte) i fronto-nasal subcirtoide (subconvex), d'amples narius. Clatell ample i recte. Orelles mòbils de grandària mitjana amb puntes arrodonides i vorera externa moderadament arquejada. El front és quadrat i curt. Arcades orbitàries destacades lateralment sense sobresortir del perfil del cap. Ulls de grandària mitjana i ametllats. Cara molt expressiva i relativament llarga. Galties musculades, amb vorera en arc obert. Musell quadrat i profund, amb narius amples i arrodonides. Freqüent presència de canins en les femelles. Llavis carnosos i comissura labial mitjana a curta. S'admet la presència de bigoti en els exemplars més vells, fruit de la seva adaptació al pasturatge d'aliments lignificats.

1.3 Coll: fort, gran, robust i musculat. De longitud mitjana a curta, amb profundes insercions en cap i tronc. Ben implantat. Crinera abundant i vorera lleugerament arquejada en mascles i amb tendència a la rectitud en femelles. Vorera traqueal recta.

1.4 Tronc: ample i profund, amb costellams amples i arquejats. Creu arrodonida i escassament destacada. Dors i llom, amples i musculats. Línia dorso-lumbar recta i ascendent cap als corrons. Gropa de bona grandària i desenvolupament muscular, partida o .doble., quadrada (de similar amplada i longitud) i sensiblement caiguda (inclinació superior a 35°), regió lumbar (corrons) destacada i anques baixes. Cua de naixement mig i encaixonada entre isquions. Pit arrodonit, ample i musculat. Ventre voluminós, no recollit i amb illada curta.

1.5 Extremitats: fortes, eixutes, robustes i ben conformades, encara que solen ser relativament fines amb relació a la massa que han de suportar. Excel·lents cascos de bon desenvolupament, però harmònics en relació a la massa corporal. Pèls de la garreta (.sedes.) d'escàs desenvolupament en ambdues extremitats, no sobrepassen el terç inferior de les canyes, i d'aspecte bast i poc ondulat.

Les extremitats anteriors lleugerament allargades i de bon desenvolupament ossi. Espatlles de longitud mitjana i poc inclinades; braç de longitud mitjana i amb tendència a l'horitzontal. Avantbraç potent i relativament llarg, genoll ample, canya curta i ampla, garreta desenvolupada, travadors ben dirigits i cascos ben desenvolupats, i sempre en harmonia amb el format general de l'animal. Calls (o .castanyes.) desenvolupats.

Les extremitats posteriors proporcionades i de bon desenvolupament ossi. Cuixes musculades i natges arrodonides, cames de longitud mitjana, garrons forts i desenvolupats. Calls discrets, però existents.

1.6 Pell i pèl: pell elàstica. Taques de carn inexistents o molt discretes. Pèl fi i curt a excepció del situat en canyes i garretes; més llarg i atapeït durant l'hivern. Crina llarga i abundant. No s'ha admetre l'amputació total o parcial de la cua.

1.7 Capa: els pelatges bàsics són: l'almazà, el castanya i el negre, i en menor mesura el peixard i el falb, en les seves diferents tonalitats. Els pelatges ruans i tords també són admesos, però no prioritzats. No s'admeten els pelatges clapats i els derivats del gen crem. La presència de taques blanques al cap, tronc i/o extremitats serà sempre discreta.

1.8 Característiques penalitzables:

Qualsevol desviació clara de les característiques enumerades en aquest prototip racial que provoquin un allunyament de l'animal a la fidelitat racial, com per exemple:

- a) Desviacions dels perfils segons el que estableix l'estàndard.
- b) Proporcions allargades, animals .prop. o .allunyats del terra..
- c) Alçades a la creu en eugues entre 1,42 i 1,45 m.
- d) Coll fi i invertit. Llavis caiguts. Orelles fines i/o curtes.
- e) Gropes horitzontals o excessivament caigudes.
- f) Pit estret, costellam d'escàs desenvolupament, creu prominent i tronc ensellat.
- g) Escàs desenvolupament muscular general o regional.
- h) Pelatges ruans i tords.
- i) Fissures en casc. Cascos blancs. Tancat de garrons.

- j) Amputació total o parcial de la cua.
- k) Taques de carn extenses.
- l) Presència en excés de taques blanques al cap i/o tronc, i calçats per sobre del terç inferior de la canya; a més a més, mai en les quatre extremitats.
- m) Cua de naixement alta i/o en trompa.
- n) Defectes de conformació i simetria dels genitals, tant en mascles com en femelles.

1.9 Característiques desqualificables:

- a) En general, defectes lleus molts acusats, i amb un especial èmfasi als de transcendència morfofuncional.
- b) Perfil fronto-nasal celoide (còncav).
- c) Alçada a la creu: inferior a 1,41 m en les femelles i 1,45 m en els mascles.
- d) Deficient desenvolupament ossi.
- e) Pelatges clapats i els derivats del gen crem.
- f) Conformació general o regional defectuosa en excés. Gropa excessivament estreta.
- g) Adiposi cervical superior (sigui coll vençut o no).
- h) Anomalies i malformacions hereditàries i/o congènites.

Article 2

Qualificació morfològica

2.1 Es realitzarà en base a l'apreciació visual pel mètode dels punts, que servirà per jutjar el valor d'un exemplar determinat. Cada regió corporal es qualificarà assignant-li d'un a deu punts, segons l'escala següent:

Classe excel·lent: 9-10 punts.

Classe molt bona: 8 punts.

Classe bona: 7 punts.

Classe acceptable: 6 punts.

Classe suficient: 5 punts.

Classe insuficient: 4 punts o menys.

2.2 Els aspectes objecte de la qualificació seran els que es relacionen a continuació, amb expressió per a cadascun d'ells del coeficient de ponderació.

2.3 Els punts que s'assignaran a cadascun dels aspectes es multiplicaran pel coeficient corresponent, i així s'obtindrà la puntuació definitiva:

Aspecte general: 1,5.

Cap i coll: 1.

Pit, espatlles i tòrax: 2.

Creu, dors i llom: 1.

Gropa i cua: 1.

Genitals i braguer: 1.

Potes i aploms: 2.

Capes i particularitats cromàtiques: 0,5.

2.4 L'adjudicació de 3 punts o menys en qualsevol de les regions corporals és suficient per desqualificar l'animal, amb independència de la puntuació assolida en les restants.

2.5 La qualificació final de cada exemplar serà la suma dels resultats parcials ponderats obtinguts per a cada regió. D'acord amb aquesta qualificació final els animals quedaran classificats morfològicament com:

Excel·lent (EX): de 90 a 100 punts.

Molt bo/bona (MB): de 75 a 89 punts.

Bo/bona (B): de 65 a 74 punts.

Regular (R): de 55 a 64 punts.

Insuficient (I): 54 o menys.

Article 3

3.1 Qualificació de l'aptitud càrnia: es realitzarà d'acord amb l'apreciació visual

pel mètode dels punts, que servirà per jutjar comparativament el valor d'un exemplar determinat. Cada aspecte avaluat es qualificarà assignant-li d'un a deu punts, segons l'escala següent:

Classe excel·lent: 9-10 punts.

Classe molt bona: 8 punts.

Classe bona: 7 punts.

Classe acceptable: 6 punts.

Classe suficient: 5 punts.

Classe insuficient: 4 punts o menys.

3.2 L'adjudicació de 3 punts o menys en qualsevol dels aspectes avaluats és suficient per desqualificar l'animal, amb independència de la puntuació assolida en els restants.

3.3 La qualificació final de cada exemplar serà la suma dels resultats parcials ponderats obtinguts per a cada espècie. D'acord amb aquesta qualificació final els animals quedaran classificats segons la seva aptitud càrnia com:

Excel·lent (EX): de 90 a 100 punts.

Molt bo/molt bona (MB): de 75 a 89 punts.

Bo/bona (B): de 65 a 74 punts.

Regular (R): 55 a 64 punts.

Insuficient (I): 54 o menys punts.

12.3 Annex III

Links de les lleis nombrades.

90/426/CEE

<http://www.mapa.es/ganaderia/pags/identificacioneq/pdf/Directiva%2090-426%20CEE.pdf>

93/623/CEE

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31993D0623:ES:HTML>

2000/68/CE

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000D0068%2801%29:ES:HTML>

1 / 2005

<http://www.gencat.cat/diari/4436/05200207.htm>

504/2008

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:149:0003:0032:EN:PDF>

54/1995

<http://www.boe.es/boe/dias/1995/02/15/pdfs/A05146-05153.pdf>

8/2003

<http://www.boe.es/boe/dias/2003/04/25/pdfs/A16006-16031.pdf>

479/2004

http://www.mapa.es/app/Condicional/Documentos/479_2004.pdf

1200/2005

<http://www.boe.es/boe/dias/2005/10/25/pdfs/A34802-34807.pdf>

662/2007

<http://www.boe.es/boe/dias/2007/06/09/pdfs/A25263-25268.pdf>

1643/2008

<http://www.boe.es/boe/dias/2008/10/11/pdfs/A40988-40995.pdf>

2129/2008

<http://www.boe.es/boe/dias/2009/01/27/pdfs/BOE-A-2009-1312.pdf>

1515/2009

http://www.mapa.es/ganaderia/pags/identificacioneq/pdf/Real%20Decreto%201515_2009.pdf